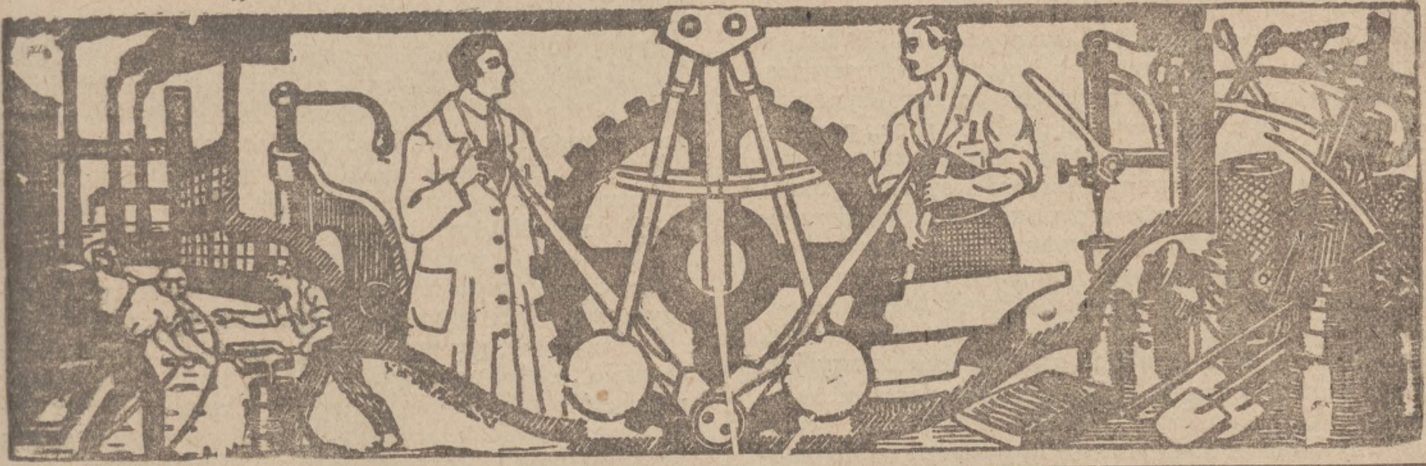
RYNEK METALOWY i MASZYNOWY

STAŁE DODATKI: „ELEKTRO- I RADJOTECHNIKA" ◆ „POSTĘPY W PRZEMYŚLE" ◆ „DZIAŁ SAMOCHODOWY" „DZIAŁ BUDOWLANY, DRZEWNY I CERAMICZNY" ◆ „DZIAŁ MASZYN ROLNICZYCH"

PRZEDPŁATA kwartalna 4½ zł + 40 gr za dostawę franko w dom.

REDAKCJA i ADMINISTRACJA POZNAŃ, WIELKA 10. - TEL. 2277

Tygodnik abonować można na wszystkich pocztach w Państwie Polskiem.

Ceny ogłoszeń i inne warunki zamieszczone są na stronie ostatniej

Nr. 12 Poznań, 23 marca 1929 Rok IX

Rzut oka
na rozwój polskiego hutnictwa żelaznego

W związku z powstaniem Polskiego Syndykatu dla Eksportu Żelaza, należy zobrazować rozwój polskiego przemysłu żelaznego w ciągu paru lat ostatnich. Rzeczywiście ta gałąź produkcji wykazała ogromny rozrost, a widoki na przyszłość przedstawiają się jaknajlepiej. Trzeba stwierdzić, że rynek zbytu, który jeszcze w latach 1924 i 1925 ograniczał się wyłącznie do Bałkanów, Skandynawji, oraz państw ościennych, objął teraz wszystkie prawie państwa świata. Następujące zestawienie na podstawie urzędowych danych statystycznych ilustruje rozwój eksportu.

Eksport wyrobów gotowych:

	1924	1925	1926	1927
	w tonach			
Wyroby walcowane z wyjątkiem blachy . .	81.046	46.201	23.716	54.462
Blacha	25.234	21.651	26.400	52.835
Rury	20.815	23.048	26.404	39.994

Ażeby mieć prawdziwy obraz struktury polskiego eksportu żelaza — należy pamiętać, że rok 1924, który wykazał maksimum eksportu, nie może być traktowany jako normalny, gdyż należy to przypisać wpływom inflacji. Rok 1925 też nie może być traktowany jako wyjściowy, gdyż załamanie się eksportu z chwilą wybuchu wojny celnej, oraz wzmożony wywóz przed tym momentem — czynią z roku tego okres o charakterze specyficznym. To samo można powiedzieć po części o roku 1926, gdyż prawdziwie normalne funkcjonowanie eksportu mogło się zacząć dopiero w drugiej połowie tego roku. W związku z tem należy stwierdzić, że w roku 1924 80 proc. całości eksportu było wywożone do Niemiec, w roku zaś 1925 70 proc., natomiast w roku 1926 i 1927 cyfra ta dosięga zaledwie 20 proc. Tego stanu rzeczy nie można przypisać li tylko wojnie celnej polsko-niemieckiej, lecz również, jak już przedtem o tem wspomniano i temu zjawisku, że eksport polski zdobył dla siebie rynki zbytu w krajach zamorskich. Żeby mieć obraz stałego rozwoju polskiego przemysłu hutniczo-żelaznego — należy wziąć pod uwagę następujące cyfry:

	Surówka stal.	Walcow. prod.	Rury
	w tonach		
Przeciętna miesięczna 1927	103.684	76.765	7.712
„ za I kwart. 1928	108.288	84.068	8.257
„ „ II „ 1928	112.027	82.158	8 824

Podczas gdy spożycie wewnętrzne żelaza w Polsce znacznie wzrosło, o czem mowa poniżej, należy uważać za zupełnie pewne, że polskie przedsiębiorstwa produkujące żelazo, w przyszłości będą się starały zwiększyć produkcję eksportową nietylko na kontynent europejski, lecz także na rynki zamorskie. Trzeba pamiętać, że długo jeszcze zdolność produkcyjna polskich hut żelaznych nie będzie mogła być w zupełności wykorzystana, jednak jest możliwym wzrost jej o około 30 proc. Przeciętna zamówień przez Syndykat wewnętrzny w r. 1926 wynosiła miesięcznie 30 tys. ton, a w r. 1927 — 44 tys. ton. Powyższe cyfry nie

obejmują: 1. wytworów walcowanych, przeznaczonych na eksport nie bezpośredni, 2. spożycia własnego przemysłu przetwórczego, należącego do Syndykatu, 3. wytworów, przeznaczon. na eksport. Spożycie wyrobów walcowanych, przeznaczonych na eksport nie bezpośredni, kształtowało się w r. 1926 na około 16 800 t., w roku zaś 1927 na około 23 tys. ton miesięcznie.

Suma całkowita, która została objęta transakcjami, zawartemi przez Syndykat wewnętrzny polskich przedsiębiorstw w roku 1927, wynosiła 528 779 ton, w roku 1926 — 349 214 ton. Jak z powyższego wynika, wzrost dostaw, przeprowadzonych przez Syndykat Wewnętrzny w r. 1927, wynosi około 50 proc., podczas gdy eksport polskich wyrobów żelaznych aż do ostatnich lat nie był budowany planowo i systematycznie, lecz w przeważnej części służył za klapę bezpieczeństwa wobec niestałości rynku wewnętrznego, zwłaszcza przy artykułach specjalnych, jak rury o wielkiej średnicy, oraz blachy specjalnych gatunków. Obecnie widoczne jest korzystne przesunięcie tego nastawienia, gdyż eksport ten w ostatnich czasach traktowany jest jako konieczny czynnik polskiego gospodarstwa narodowego i coraz bardziej wchodzi na właściwy grunt. Pasywny bilans Polski sprawę tę postawił na porządku dziennym. W ostatnich czasach z powodu różnicy między cenami wewnętrznemi i cenami na rynkach zagranicznych, sfery rządowe przyszły do przekonania, że należy eksport wytworów hutniczych popierać i zorganizować go planowo, w ten sposób, aby stale określony procent produkcji, niezależnie od okoliczności wewnętrznych i rynku krajowego, mógł być eksportowany; to stanowiłoby pozycję efektywnie i trwale wpływającą na kształtowanie się bilansu handlowego Polski. Przekonanie to znalazło wyraz nietylko w zarządzeniach rządowych, lecz także w opinji kół gospodarczych, które słusznie sądzą, że każdy dział produkcji, jak w tym wypadku przemysł hutniczo-żelazny, który importuje wiele łomu, oraz koksu, albo przemysł tekstylny, importujący wełnę, oraz bawełnę — winien brać udział w eksporcie, aby import koniecznych dla tych surowców mógł być przez eksport ich wytworów możliwie pokryty, tak dalece, aby każdy dział polskiej produkcji był w swoim zakresie aktywny.

Przywóz rud żelaznych ilustrują poniższe dane: 1924 r. — 152 278, 1925 r. 162 844, 1926 r. 163 089, 1927 r. 472 035 t. W czasie od lipca 1927 r. do lipca 1928 r. zostało przerobionych w kraju 580 000 t. złomu, z czego 140 000 t. było dostarczonych z kraju, zaś 440 000 t. importowanych. W ostatnich miesiącach znacznie wzrosło zapotrzebowanie złomu, t. j. na około 80 do 90 000 ton.

Ponieważ polski przemysł żelazny produkuje tylko wyroby wyższej jakości, należy się liczyć z dalszym wzrostem importu surówki stalowej, oraz łomu.

Przywóz rudy wynosi już ponad 50 tys. ton miesięcznie. Ażeby pokryć przywóz tej ilości rudy, należy wywieźć przynajmniej 25 tys. ton produktów walcowanych. Ten postulat jest w pierwszym rzędzie z całą skrupulatnością traktowany przez Ministerstwo Przemysłu i Handlu, oraz Państwowy Instytut Eksportowy. W związku z tem stoją też usiłowania uskutecznienia bezpośrednich połączeń żeglugowych Gdańska i Gdyni z portami światowemi.

Przemysł żelazny jest jednym z tych, które mogą zagwarantować linjom okrętowym dostateczną ilość frachtów i przyczynić się do ułatwienia i umożliwienia bezpośredniego eksportu towarów również i w innych działach produkcji polskiej.

Inż. Arkadjusz Kapliński,
korespondent Państw. Inst. Eksp., Hamburg.

Przemysł cynkowy G. Śląska w r. 1928

Poziom wydobycia rud cynkowych i ołowianych na Górnym Śląsku obniżył się w roku ub. dość poważnie. Tak więc wydobycie galmanu spadło z 53 277 ton w roku 1927 na 33 982 ton w roku 1928, czyli o 36,3 proc., blendy cynkowej z 220 933 ton na 193 724 ton (12,3 proc.), rud ołowianych z 15 628 ton na 13 377 ton (10,6 proc.). W stosunku do stanu przedwojennego wydobycie rud cynkowych i ołowianych w roku sprawozdawczym obniżyło się w galmanie o 67,7 proc., w blendzie cynkowej o 37,1 proc., w rudach ołowianych o 62,6 proc. Ten silny spadek wydobycia rud ma swe uzasadnienie w wyczerpywaniu się pokładów.

Mimo jednak wyczerpywania się zapasów rudy, produkcja cynku i ołowiu wykazuje w r. 1928 dalszy wzrost. I tak produkcja cynku surowego wynosiła w r. 1928 — 140 843 ton, co oznacza wzrost o 8,5 proc. w stosunku do roku 1927, a o 86,2 proc. w stosunku do r. 1922, blachy cynkowej 14 152 ton (wzrost o 11,2 proc.), ołowiu 37 094 ton, to jest o 25,7 proc. więcej niż w r. 1927, a o 110,4 proc. więcej niż w r. 1922; również poziom produkcji srebra podniósł się w r. ub. do 6 938 kg., co oznacza w stosunku do roku 1927 wzrost o 15 proc.

Produkcja kwasu siarkowego wzrosła w roku ubiegłym o 18,3 proc., osiągając cyfrę 268 941 ton. W porównaniu z r. 1922 poziom produkcji w r. 1928 był wyższy o 47,9 proc., a nawet w stosunku do czasów przedwojennych w kwasie siarkowym mamy do zanotowania wzrost produkcji o 5,2 proc. Jest to o tyle charakterystyczne, że w produkcji zasadniczych wytworów przem. cynkowo-ołowianego stanu przedwojennego jeszcze nie osiągnięto, gdyż w roku sprawozdawczym produkcja cynku niższa była od poziomu przedwojennego o 16,9 proc., blachy cynkowej o 67 proc., a ołowiu o 10,8 proc. Ten silny wzrost produkcji artykułu ubocznego, jakim jest kwas siarkowy, ma swe uzasadnienie w wyzyskiwaniu przez huty cynkowe coraz większych ilości rud uboższych o dużej zawartości siarki, która w procesie produkcyjnym ze względów zdrowotnych musi być przerabiana na kwas siarkowy. Artykuł ten nabiera coraz bardziej charakteru produktu głównego przemysłu cynkowego. Zbyt kwasu siarkowego w kraju wyniósł w roku 1927 200 308 ton, czyli 84,1 proc. ogólnego zbytu, w roku 1928 zwiększył się natomiast do 235 071 ton (86,4 proc. ogólnego zbytu). Eksport nieznacznie się obniżył, bo z 37 747

ton w r. 1927, na 37 118 ton, obejmując 13,6 proc. całego zbytu. W stosunku do roku 1923 zaszła olbrzymia zmiana, wówczas bowiem zbyt w kraju wynosił 84 553 ton, czyli 43,6 proc. całości zbytu, a eksport 108 559 ton, to znaczy 56,4 proc. ogólnego zbytu.

Zbyt zasadniczych wyrobów przemysłu cynkowego opiera się w dalszym ciągu przeważnie na eksporcie. Zbyt cynku surowego w roku ubiegłym wynosił w kraju 7 105 ton, czyli 9,9 proc. ogólnego zbytu, eksport natomiast 64 392 ton, czyli 90,1 proc. ogólnego zbytu. Zbyt cynku rafinowanego w kraju wynosił zaledwie 1,525 ton (3 proc. ogólnego zbytu), gdy eksport 49 985 ton (97 proc. ogólnego zbytu). Natomiast zbyt blachy cynkowej w kraju osiągnął już 24 proc. ogólnego zbytu, gdyż wynosił 3 410 ton, gdy eksport 10 805 ton, czyli 76 proc. ogólnego zbytu, a zbyt ołowiu w kraju — 37,2 proc. ogólnego zbytu, to jest do 7 298 ton, gdy eksport 62,8 proc. ogólnego zbytu, względnie 12 338 ton.

Mimo to jednak zbyt zarówno cynku jak i ołowiu w kraju wykazuje stopniowy wzrost i tak w stosunku do roku 1927 wzrósł zbyt cynku w r. 1928 o 9,4 proc., blachy cynkowej o 122,5 proc., ołowiu o 15,9 proc.

W każdym razie jednak zbyt wysoki udział eksportu wywiera decydujący wpływ na rozwój i poziom produkcji przemysłu cynkowo-ołowianego, a także na rentowność tej gałęzi przemysłu górnośląskiego. Ta ostatnia jednak w roku ubiegłym wskutek znacznego spadku ceny cynku na rynkach światowych, konieczności importowania rud z dalekich krajów, poważnie się zmniejszyła.

Rozrost niemieckiego handlu eksportowego

Wbrew biadaniu niemieckich sfer oficjalnych i gospodarczych na niepomyślne kształtowanie się sytuacji gospodarczej Rzeszy, *handel eksportowy Niemiec w ciągu ub. r. rozrastał się*, a ekspansja eksportowa Niemiec obejmowała coraz nowe rynki, zapuszczała coraz głębiej korzenie. Dane, dotyczące rozwoju niemieckiego eksportu, są również interesujące dla nas, ze względu na toczące się rokowania handlowe polsko-niemieckie i konieczność dokładnej znajomości tendencyj rozwojowych w handlu zagranicznym u naszego obecnego przeciwnika, a ewentualnego przyszłego kontrahenta. Porównując tendencje rozwojowe w handlu eksportowym Niemiec z takiemiż tendencjami w eksporcie Polski, musimy niestety stwierdzić, że *podczas gdy Polska stoi w eksporcie na martwym punkcie i pod względem wartości nie wywiozła w ciągu roku 1928 więcej, aniżeli w ciągu r. 1927, to Niemcy w ciągu trzech pierwszych kwartałów r. 1928 wywiozły blisko* za 1 100 000 000 mk. tj. blisko 2 200 000 000 milj. zł *towarów więcej, aniżeli w analogicznym okresie roku 1927.*

Obserwując rozwój niemieckiego eksportu pod względem terytorjalnym, należy stwierdzić, iż z wyjątkiem Australji niema rynków, gdzieby nie wzrastał eksport niemiecki. *Najpoważniejszego rozszerzenia doznały rynki europejskie*, na które wywóz we wspomnianym okresie 9-miesięcznym r. 1928 wzrósł z 5 332 000 tys. mk. na 6 216 000 tys. mk. w analogicznym okresie 1927 r., wywóz do Afryki wzrósł ze 181 na 193 tys. mk., do Azji z 616 na 702 tys. mk., do Ameryki z 1 190 na 1 360 tys. mk., do Australji spadł z 62 na 60 tys. mk,

Obserwując tendencje niemieckiego handlu zagranicznego pod względem terytorjalnym, zauważy się doniosłe zmiany, jakie nastąpiły w ciągu ub. r. *Przed wojną handel zagraniczny Niemiec z europejskiemi państwami był wybitnie aktywny* (1913 — 1,8 milj. mk.), *w latach powojennych zaś kształtował się wybitnie pasywnie. Rok 1928 przynosi nawrót do stosunków przedwojennych,* gdyż obrót europejski przynosi saldo aktywne w wysokości 934 milj. mk. w miejsce 146 milj. mk. salda pasywnego w analogicznym okresie 1927 r. Przyczyną tego jest silny wzrost wywozu do państw europejskich w ciągu ub. r. Natomiast w obrocie z państwami pozaeuropejskiemi występuje silnie pasywność, w szczególności w stosunkach z krajami Azji i Afryki. Najważniejszymi dostawcami Niemiec są na pierwszem miejscu Stany Zjednoczone, Argentyna, Francja, Wielka Brytanja, Indje, Holandja, Czechosłowacja, Belgja, Włochy, Indje Holenderskie, Rosja Sowiecka i na dwunastem miejscu Polska. Inny natomiast jest porządek, jeżeli chodzi o wywóz niemiecki. Tutaj na pierwszem miejscu stoi Wielka Brytanja, dalej Holandja, Stany Zjednoczone, Francja, Czechosłowacja, Szwajcarja, Włochy i na dziewiątem miejscu Polska.

Ogólny wzrost wywozu w omawianym okresie r. 1928, wynoszący 1.213 milj. mk., rozkłada się w sposób następujący na poszczególne kraje: wywóz do francuskiego obszaru celnego, łącznie z dostawami reparacyjnemi wzrósł o 126 milj. mk., przyczem bez dostaw reparacyjnych przyrost wynosi 101 milj. mk. Zmniejszył się znacznie zbyt węgla i koksu, a mianowicie o 19 milj. mk. W związku z tem wzrósł znacznie wywóz innych towarów i tak futer o 22 milj. mk., maszyn o 15 milj. mk., wyrobów chemicznych o 10 milj. mk., produktów żywnościowych o 10 milj. mk., wyrobów żelaznych o 7 milj. mk., elektrotechnicznych o 8 milj. mk., skórzanych o 6 milj. mk. *Ten tak znaczny wzrost wywozu przypisywany jest w pierwszym rzędzie oddziaływaniu zawartego niedawno traktatu handlowego niemiecko-francuskiego,* który początkowo przyniósł wzrost przywozu do Niemiec z Francji. Obecnie wystąpiło charakterystyczne wzrastanie wywozu, które częściowo można przypisać dumpingowi niemieckiemu. Mimo to jeszcze obrót towarowy francusko-niemiecki jest dla Niemiec pasywny (147 milj. mk.).

Wzrost wywozu rozkłada się dalej na następujące państwa: Czechosłowacja 109 milj. mk., przyczem główny wywóz maszyn i produktów żywnościowych, artykułów żelaznych, chemicznych, tekstylnych, dalej *poważny wzrost wykazuje wywóz do Rosji Sowieckiej, gdyż o 92 milj. mk.* Najpoważniejszy wzrost wykazują wyroby żelazne — 20 milj. mk., elektrotechniczne 18 milj. mk., wełniane 10 milj. mk. *Wywóz do Polski i Gdańska wzrósł o 81 milj. mk. — wzrost ten był na trzeciem miejscu;* wzrósł przedewszystkiem wywóz produktów żywności o 27 milj. mk., maszyn o 12 milj. mk., urządzeń elektrotechnicznych o 5 milj. mk. W dalszym ciągu wzrósł wywóz do Szwajcarji

MOTORY SZWEDZKIE

ropowe syst. „Drott" ulepszony „Diesel"

Maszynki do ostrzenia i wyrównywania noży dyfuzyjnych

Ramki nożowe, noże dyfuzyjne, frezery, pilniki

Sita sztancowane: żelazne, mosiężne i miedziane

Łańcuchy Ewarta, stalowe i żelazne

Pasy: skórzane, z sierści wielbłądziej i łączniki do nich

Wszelkie narzędzia warsztatowe

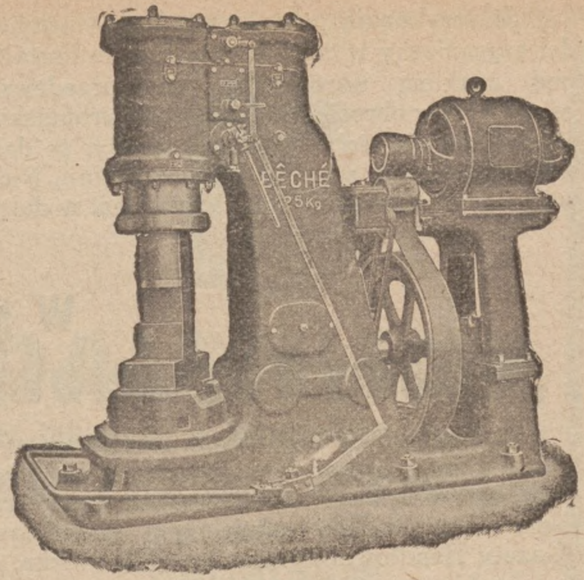
Piły do tartaków. Stal i żelazo. Tygle grafitowe, łopaty, szpadle Rury żelazne i wyciory do czyszczenia rur. Zawory, wodowskazy, szkła, manometry, oliwiarki, Fosforbabbit, metale, tarcze karborundowe. Szczeliwa, azbest, klingerit, masa izolacyjna i t. d. 7018

TOWARZYSTWO PRZEMYSŁOWO-HANDLOWE

KAROL GLASS i S-ka

Tel. 93-69 Sp. z ogr. odp. Tel. 93-69

WARSZAWA, Żórawia nr. 8

„BE - TE - HA"

WARSZAWA - pl. Trzech Krzyży 3.

6343 TELEFON 7-48, 216-65.

OBRABIARKI DO METALI

NARZĘDZIA PRECYZYJNE

Reprezentacja pierwszorzędnych firm zagranicznych.

Lokomotywy

benzolowe, Diesla, na powietrze sprężone, kompresory, dmuchawy turbinowe, wentylatory kuźnicze

pompy wszelkiego rodzaju

maszyny parowe

maszyny dla przemysłu włókienniczego, papierniczego i cementowego

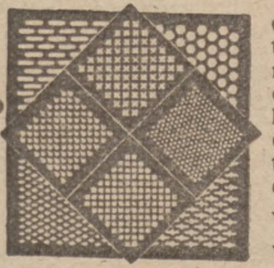
dostarcza 6963

„MONTANIA", Katowice

Tel. 119. Skrzynka pocztowa 442. Tel 119.

BLACHY DZIURKOWANE (SITA)

6368

dla przemysłu żelaznego, cementowego, papierniczego, kopalnianego, chemicznego, dla rolnictwa, cukrownictwa, młynarstwa, fabryk krochmalu, gorzelni i browarów, do wszelkich urządzeń i aparatów technicznych, oraz blachę ażurową do celów budowlanych, ozdób itp.

Wykonywa z wszelkich materjałów w dowolnych rozmiarach i grubości

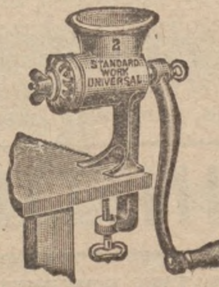
WYTWÓRNIA BLACH DZIURKOWANYCH

„SITO" WARSZAWA, UL. DOBRA 86

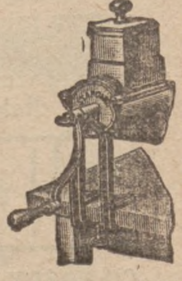
telefon 1-92. 5717

maszynki do mięsa

maszynki uniwersalne

maszynki do migdałów

Od 40 lat znana jako najlepsza

FABRYKA MASZYN GOSPODARCZO-DOMOWYCH

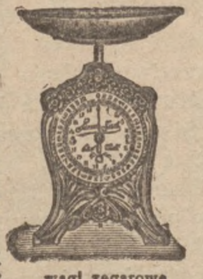
Steinfeldt & Co. „Standard-Werk" Viehofen (Austrja)

6741 oferuje swe wyroby światowej marki

„STANDARD - WERK"

w podwójnem wysoko lśniącem pocynowaniu i dostarcza **natychmiast ze składów oclonych franko Warszawa lub Bielsko,** płatne w walucie polskiej. Łaskawe zapytania uprasza się skierować wyłącznie do naszego **Zastępcy Generalnego na Polskę:**

JAKOB S. KARL Jun. — Wiedeń-Wien II., Feuerbachstrasse Nr. 8.

wagi zegarowe

lodownice

maselnice

o 67 milj. mk., do Austrji o 51 milj. mk., do Argentyny o 61 milj. mk. itd.

Jak wykazują powyższe cyfry — niemiecki handel zagraniczny w okresie omawianym kształtował się pod znakiem wzrostu wywozu i przedewszystkiem osiągniętej w obrocie towarowym z europejskiemi państwami aktywności. Oczekiwać należy, że dalszy rozwój będzie szedł po dotychczasowej linji. Nic dziwnego, że handel zagraniczny Niemiec jest w dalszym ciągu pasywny, ze względu na ciągle kolosalny dopływ kapitałów zagranicznych do Niemiec. Niemniej *należy pamiętać, że rok 1928 jest niewątpliwie rokiem przełomowym, po którym niemieckie życie gospodarcze przebudowane i rozbudowane, coraz bardziej ekspansywnie i agresywnie występować będzie na rynkach światowych.* Z tych żywiołowych tendencyj zdawać sobie musimy nareszcie sprawę, w momencie toczących się rokowań.

B. Rom.

W sprawie artykułu „Przemysł rowerowy a wojna celna z Niemcami"

W n-rze 10 naszego pisma zamieściliśmy artykuł p. t. „Przemysł rowerowy a wojna celna z Niemcami". Artykuł ten był — jak to wyraźnie tamże zaznaczyliśmy — wywiadem, udzielonym przedstawicielowi „Gazety Handlowej" przez inż. Zdanowicza, dyrektora fabryki rowerów „Inventia".

Jakkolwiek artykuł ten wywołał duże zainteresowanie wśród naszych Czytelników, co jest najlepszym sprawdzianem poczytności naszego pisma, to jednak musimy się zastrzec, że nie był on bynajmniej wyrazem opinji Redakcji w tej sprawie, jak to, niestety, pewien odłam naszych Szan. Czytelników zrozumiał. Otrzymujemy bowiem z różnych stron listy z wyrzutami i żalem pod naszym adresem, jak tego rodzaju artykuł, wręcz dla kupiectwa szkodliwy, mogliśmy byli zamieścić.

Otóż w odpowiedzi i dla usprawiedliwienia naszego stwierdzamy, że artykuł ten zamieściliśmy *w przedruku z wyraźnem podaniem źródła* wyłącznie i jedynie dlatego, by kupiectwu branży rowerów i wogóle sferom interesowanym wskazać, jak wadliwą i ujemną o niem opinję rozgłasza się za inicjatywą dyr. jednej z najpoważniejszych krajowych fabryk rowerów. Wadliwą dlatego, ponieważ eksportu rowerów polskich nie mamy, a jednak w ostatnich latach przemysł nasz rowerowy wykazał szeroki rozmach produkcyjny i rozrost, co przecież w głównej mierze, biorąc rzecz logicznie, może być tylko zasługą kupca tej branży, trudniącego się zbytem rowerów. Zarzut zatem niepopierania przemysłu krajowego przez kupiectwo jest conajmniej nielogiczny i nieuzasadniony.

Już w uwadze od Redakcji — *która niestety przez niedopatrzenie opuszczoną została* — wskazaliśmy na powyższą nielogiczność i byliśmy przekonani, że grono interesowanych kupców odeprze rewelacje te mijające się ze stanem rzeczywistości.

Artykuł inkryminowany uważaliśmy za podstawę do szerokiej dyskusji, dla której łamy naszego pisma stoją zawsze gościnnie otworem. Jeżeli zatem znajdują się w nim nieścisłości, to obowiązkiem tych, w których interesy on rzekomo godzi, jest zabrać głos w dyskusji, tak pożądanej dla dobra sprawy.

Zamieszczając omawiany artykuł, spełniliśmy jedynie nasz obowiązek publicystyczny, a szerokim kołom naszych Szan. Czytelników pozostawiamy drogę otwartą do dyskusji w imię zasady: „audiatur et altera pars."

Redakcja „Rynku Metal. i Maszynowego".

INFORMATOR PODATKOWY

CO KAŻDY PŁATNIK POWINIEN WIEDZIEĆ O SPOSOBIE SKŁADANIA ZEZNAŃ, REKLAMACYJ O WYMIARZE PODATKU PRZEMYSŁOWEGO I DOCHODOWEGO?

Najwyższy Trybunał Administracyjny potępia szablonowy sposób załatwiania odwołań przy wymiarze podatku przemysł.

Niewielu płatnikom znane jest orzeczenie Najwyższego Trybunału Administracyjnego L. rej. 546/24, stanowiące ważny wyłom w zasadzie niejawności wymiaru podatku przemysłowego.

W orzeczeniu tem tkwi tendencja coraz większego rozszerzania praw płatnika w postępowaniu wymiarowem i odwoławczem i daje płatnikowi ważne prawa, których nie miał na podstawie dosłownej litery ustawy. Główne tezy tego orzeczenia podajemy, jak następuje:

1. Gdy płatnik odwołał się przeciw ustaleniu obrotu i skonkretyzował ściśle zarzuty, władza odwoławcza jest obowiązana w myśl art. 91 ustawy 1, 84 ust. 1 i 2, oraz 88 ust. o podatku przemysłowym rozpatrzeć te zarzuty.

2. Władza odwoławcza, mając dowody z tego samego źródła urzędowego, na które płatnik się powołał w swem odwołaniu, obowiązana jest podać je płatnikowi do wiadomości celem wyjaśnienia niezgodności pomiędzy danemi urzędowemi, a twierdzeniami, przytoczonemi przez płatnika.

3. W tymże wypadku władza odwoławcza obowiązana jest w decyzji swej zawiadomić płatnika o powodach oddalenia odwołania.

(Orzeczenie z dnia 14 kwietnia 1926 roku).

Przy wymiarze podatku dochodowego braki postępowania wymiarowego mogą być w trybie odwoławczym usunięte.

Podatnikowi przyjęto podatek dochodowy odmiennie od jego zeznania bez poprzedniego przedstawienia wątpliwości płatnikowi. Płatnik w odwołaniu zarzucił obrazę art. 62 ustawy o państwowym podatku dochodowym i stwierdził, że zeznania jego są prawdziwe.

Komisja odwoławcza pozostawiła jednak reklamację bez skutku dla braku słusznych podstaw, ponieważ płatnik nie przedstawił żadnych dowodów na to, że dochód jego w danym okresie czasu był mniejszy od ustalonego przez komisję szacunkową.

Najwyższy Trybunał Administracyjny orzekł, że podstawa określania dochodu nie może być przyjęta odmiennie od złożonego zeznania, jeżeli uprzednio nie dano płatnikowi sposobności do udzielenia wyjaśnień władzy, wymierzającej podatek.

(Orzeczenie z dnia 7 października 1927 r. L. rej. 1526/25).

Z ŻYCIA GOSPODARCZEGO ZAGRANICY

ANGLJA.

Owocem usilnych zabiegów w kierunku racjonalizacji produkcji hutniczej, oraz podniesienia na rynku krajowym i rynkach zagranicznych zdolności konkurencyjnej wyrobów angielskich, następują raz po raz fuzje poważnych przedsiębiorstw hutniczych. W ostatnich czasach nastąpiło zespolenie 2 wielkich zakładów hutniczych, mianowicie: Vickers Armstrong i Camell Laird. Obejmuje ono dział konstrukcyj wagonowych.

Produkcja stali będzie kontrolowaną przez specjalnie w tym celu utworzone towarzystwo pod firmą „English Steel Corporation". Zauważyć należy, iż niedawno złączyły się „South Durham Steel Cy" z „Cargo Fleet Cy", a obecnie mówi się już o połączeniu zakładów „Dorman Long" z „Bolckow Vaughan".

O stanie angielskiego przemysłu hutniczego świadczą następujące dane: W końcu grudnia r. ub. było w Anglji 132 wielkich pieców w ruchu. Wytwórczość surówki osiągnęła w grudniu r. ub. 540 000 ton, co w porównaniu z tymże miesiącem r. 1927 z produkcją 559 100 ton wskazuje na spadek produkcji. Przeciwnie, produkcja stali wyraziła się w grudniu 1928 r. sumą 683 100 ton, przeciwko 604 900 ton w analogicznym okresie 1927 r. Całkowita produkcja wyniosła w 1928 r. surówki 6 611 300 ton, stali — 8 525 000 ton, w 1927 r. surówki 7 292 900 ton, stali — 9 097 100 ton.

Mimo tak poważnego spadku produkcji miejscowej, import surówki i stali nietylko, że nie wzrósł, lecz zmalał w stopniu jeszcze wyższym. I tak ogólny import wytworów hutniczych, przekraczający w 1927 r. 4 400 000 ton, w roku 1928 osiągnął ca. 3 000 000 ton.

Charakterystyczną cechą ubiegłego okresu było ogólne dążenie wszystkich największych zakładów do redukowania kosztów handlowych i ogólnych.

Temi samemi drogami kroczy odlewnictwo szkockie, gdzie tworzy się sfuzjonowane przedsiębiorstwo pod nazwą „Associadet Foundries", z kapitałem zakładowym 3 milj. funtów.

BELGJA.

Z Brukseli donoszą, że łącznie z konferencją międzynarodowego kartelu szynowego, która odbyła się tamże dnia 14 marca, omawiano również sprawę jego przedłużenia, oraz kwestję podniesienia cen przeciętnie o 2 i pół szylingów na tonie tak dla odbiorców na rynkach europejskich, jak i na rynkach zamorskich. Sprawa przedłużenia kartelu zależy od przemysłowców angielskich, którzy nie chcą odstąpić od własnych postulatów. Możliwe, że przedłużenie to nastąpi, ale, jak dotychczas, bez udziału producentów angielskich.

W roku ubiegłym odlewnictwo krajowe zorganizowało się pod względem zawodowo-technicznym i gospodarczo-handlowo-finansowym, tworząc dwa związki: 1. związek odlewni belgijskich, obejmujący wszystkie odlewnie żelaza, stali i metali, którego zadaniem jest regulacja i obrona spraw gospodarczo-handlowo-finansowych, i 2. stowarzyszenie techników odlewniczych, dla racjonalizacji i normalizacji pracy i produkcji. Oba związki tworzą jedną organizację i wydają łącznie miesięcznik: „Bulletin de Tonderie".

SZWECJA.

Ogólna pomyślna konjunktura przemysłowa objęła w roku ubiegłym także przemysł żelazny i stalowy, które dotychczas przechodziły i przechodzą jeszcze bardzo wielkie trudności. Najważniejszem zagadnieniem tego przemysłu jest obecnie jeszcze normalizacja cen, której ciągle przeszkadza nigdzie nie spotykana konkurencja producentów i kupców i walka konsumentów. Zaradzić temu może jedynie stworzenie wspólnej organizacji sprzedaży, któraby objęła wszystkich, a przynajmniej większość kupców i ustanowiła ceny na poszczególne wyroby.

Że w roku ubiegłym nastąpiło pewne poprawienie się ogólnej sytuacji w przemyśle żelaznym i stalowym, przyznał sam prezes związku zakładów hutniczych, który na zjeździe w Oerebo określił obecną sytuację za najlepszą z ostatnich ośmiu czy dziesięciu lat. Dodatnio na krajowy przemysł żelazny i stalowy wpływa przedewszystkiem pomyślny stan szwedzkiego przemysłu maszynowego, głównego konsumenta materjałów gatunkowych i wysokowartościowych.

ITALJA.

Z coraz większem i widoczniejszem powodzeniem pracuje rząd nad uprzemysłowieniem całego kraju, nie wyłączając Italji Środkowej i Południowej. Trudności finansowe i techniczne hamują wprawdzie żywiołowy rozmach racjonalizacji przemysłu i intensyfikacji rolnictwa, ale go nie łamią, skutkiem czego Italja przeradza się stopniowo w kraj o wysokiej kulturze przemysłu i rolnictwa. Równocześnie wzrasta zapotrzebowanie wszelkiego rodzaju materjałów, artykułów technicznych, maszyn i narzędzi, oraz zdolność nabywcza ludności. Dlatego też od czasu pokonania kryzysu inflacyjnego i stabilizacyjnego, na rynek italski zwracają coraz baczniejsze oko wszystkie kraje i starają się o pozyskanie go dla swoich wyrobów. Zbyt mają tu głównie wyroby gatunkowe i wysokowartościowe. Chcąc się tam jednak utrzymać, trzeba pilnie śledzić rozwój rynku, gdyż w postępie swoim Italja kroczy nieregularnemi skokami.

ROSJA SOWIECKA.

Związkowy rząd Sowietów wydał przez najwyższą radę gospodarczą wszystkie potrzebne zarządzenia celem przyspieszenia założenia i uruchomienia wielkiej fabryki samochodów, zdolnej wyprodukować rocznie sto tysięcy maszyn i wozów. Zastanowienia godne jest jednak zastrzeżenie, że fabryka ta ma być założona i uruchomiona **„własnemi środkami"**; z tego bowiem wnioskować można, że powtórne starania Forda o dopuszczenie na teren republik sowieckich uległy temu samemu losowi co pierwsze. Nie jest jednak wykluczone, że później rozpoczną się ponowne pertraktacje z Fordem czy General Motors o tak zwaną pomoc techniczną.

W tych dniach — donosi G. H. — ma odbyć się sfinalizowanie wielkiego zamówienia sowieckiego trustu Metalloimportu z hutami polskiemi na dostawę wyrobów żelaznych.

(Zebrał i opracował P. W.)

WIADOMOŚCI Z BRANŻY

PODATEK OBROTOWY OD SZMELCU.

Artykuły, zastępujące surowce i odpadki: szmelc żelazny (wszelkiego rodzaju złom żelazny), stłuczki szklane, guma używana i odpadki gumowe, szmaty i makulatura, oraz melasa, uznane są w załączniku do art. 7 ustawy o podatku przemysłowym za surowce, niezbędne dla rozwoju rolnictwa i przemysłu krajowego. Transakcje, polegające na skupie powyższych artykułów celem odsprzedaży wewnątrz państwa, należy uważać za operacje skupu zawodowego surowców krajowych. Okólnikiem z 28 stycznia br. L. D. V. 5789/4, Ministerjum Skarbu wyjaśniło, że przedsiębiorstwa, dokonujące wymienionych transakcyj, mogą posiadać składy oddzielne, konieczne dla przechowywania względnie sortowania tych produktów, przytem na przedsiębiorstwa te należy nabywać świadectwa przemysłowe właściwe dla przedsiębiorstw skupu zawodowego, t. j. zależne od wysokości rocznego obrotu. O ile zaś chodzi o opłacenie podatku obrotowego, to do tego rodzaju przedsiębiorstw należy stosować półprocentową stawkę podatkową, przewidzianą w art. 7 lit. b ust. o pod. przem.

SYTUACJA NA EKSPORTOWYM RYNKU ŻELAZNYM.

W związku z nowo utworzonem Biurem Surówki w Belgji, spodziewane jest tam podwyższenie cen. Angielskie zakłady wielkopiecowe podwyższyły cenę najpierw dla surówki odlewniczej o 1 sh., w tych dniach zaś dla homatytu również o 1 sh.

ZWROT CŁA PRZY WYWOZIE OBRABIAREK DO METALI I DRZEWA.

Izba Przemysłowo-Handlowa w Poznaniu komunikuje, że na podstawie rozporządzenia ministrów: Skarbu, Przemysłu i Handlu, oraz Rolnictwa z dnia 18 stycznia b. r. Dz. U. R. P. Nr. 9 z r. 1929 przy wywozie zagranicę obrabiarek do metali i drzewa, wytworzonych w kraju, może być zwrócone cło, uiszczone za sprowadzone z zagranicy, zużyte do wyrobu tych towarów, materjały podług nast. norm: „za 100 kg. obrabiarek do metali i drzewa zł 26".

Zwrot cła uskutecznia się zapomocą kwitów wywozowych, wystawionych każdorazowo przez upoważnione do tego urzędy celne na podstawie zaświadczeń związków eksportowych, po stwierdzeniu wywozu towarów zagranicę.

Kwity wywozowe opiewają na okaziciela, zachowując ważność na przeciąg 9 miesięcy od daty ich wystawienia i mogą służyć do uiszczenia należności celnych za wszelkie towary, sprowadzane z zagranicy, w każdym z urzędów, upoważnionych do wystawienia kwitów.

Rozporządzenie to weszło w życie w dniu 15 lutego b. r. i obowiązuje do dnia 31 grudnia 1929 r. włącznie.

KONCENTRACJA W PRZEMYŚLE RUR.

Kontynentalny kartel rur, do którego należą fabryki niemieckie, francuskie, belgijskie, czeskie, polskie, węgierskie i austrjackie, usiłuje rozszerzyć zasiąg swej działalności przez wciągnięcie do porozumienia przemysłu Wielkiej Brytanji. Również prowadzone są prace przygotowawcze celem włączenia do kartelu gatunków rur, dotychczas nieobjętych umową związkową.

PODWYŻKA CEN GWOŹDZI I WIDEŁ.

Niemieckie fabryki gwoździ budowlanych wprowadziły nową normę rabatową. Przy sprzedaży bezkontraktowej 15 proc. Przy kontraktowej sprzedaży od 500 do 1000 kg. 13 proc. — 18 proc., od 1000 do 2500 kg. 15—20 proc., od 2500 do 5000 kg 20—25 proc., plus 2 proc. zniżki dodatkowej; od 5 000 do 10 000 kg. 22—27 proc., plus 2 proc. zniżki dodatkowej, powyżej 10 000 kg. 22—27 proc., plus 3 proc. zniżki dodatkowej.

Podwyżce uległy również ceny wideł, które wzrosły o 5 — 7½ proc.

PREMJUM WYWOZOWE OD BIELI CYNKOWEJ.

Zdolność wytwórcza bieli cynkowej doszła w Polsce do takiej doskonałości, że fabryki nasze nietylko pokrywały zapotrzebowanie krajowe, ale wyparły współzawodnictwo zagraniczne w eksporcie do Rosji.

Po wojnie i utracie tego rynku zbytu nawiązano stosunki z Bułgarją, Danją, Szwecją i innemi, tak, że wywóz wzmógł się rocznie do przeciętnej ilości 20—25 000 t., wartości około dwóch milj. zł.

Wobec zmniejszenia tych obrotów, ustanawia się premjum wywozowe po zł 7,50 od stu kg. tytułem zwrotu od zużytych do fabrykacji zagranicznych materjałów.

Bonifikacja ta będzie przyznawana w formie kwitów wywozowych na okaziciela z ważnością do dziesięciu miesięcy, wystawianych na mocy zaświadczeń sekcji związku przemysłu chemicznego w Warszawie.

Należy się spodziewać, że zarządzenie to przyczyni się do zdobycia utraconych rynków zbytu.

NOWA FABRYKA TUB METALOWYCH.

W lutym r. b. została uruchomiona pierwsza w dzielnicy zachodniej, a druga w Polsce wogóle fabryka tub (do artykułów kosmetycznych itp.) i wyrobów metalowych pod firmą „Walenty Grzelaszyk, Fabryka tub i wyrobów metalowych, Poznań". Dzienna produkcja wynosi narazie około 5 000 sztuk tub, zdolność produkcyjna ok. 8 000 szt.

KAPITAŁ ZAGRANICZNY NA POLSKIM GÓRNYM ŚLĄSKU.

„Deutsche Bergwerks-Zeitung" (nr. 37) podaje ciekawe zestawienie udziału kapitałów zagranicznych w przemyśle górnośląskim.

	Przemysł żelazny	Przemysł cynkowy	Węgiel
Kapitał niemiecki	48 proc.	6 proc.	36,6 proc.
„ austr. i czeski	20 proc.	15 proc.	—
„ franc. i belgijski	20 proc.	30 proc.	21 proc.
„ polski	12 proc.	—	16,6 proc.
„ amerykański	—	37 proc.	18,9 proc.
„ angielski	—	12 proc.	18,9 proc.
„ inny (drobne grupy)			6,9 proc.

INWESTYCJE KAPITAŁU BELGIJSKIEGO W POLSCE.

„Boersen-Zeitung" z dn. 24 ub. m. donosi, że Trust Metallurgique Belge-France nabył za pośrednictwem Societe Financiere et Industrielle Belgo-Polonaise znaczniejsze portfele akcyj Wielkich Pieców i Zakładów Ostrowieckich i Warszawskiej Spółki Akcyjnej Budowy Parowozów.

Wedle ogłoszonego sprawozdania, Belgijsko-Francuski Trust Metalowy wykazał w 1928 r. 15 milj. frs. czystego zysku. W 1927 r. zysk ten wynosił tylko 2,5 milj. frs.

ZWYŻKA CENY MIEDZI.

Międzynarodowy Syndykat Miedzi podwyższył cenę miedzi z 19½ na 19¾ centa amer. Była to już czwarta podwyżka w miesiącu lutym. Mimo tego na rynku trwa tendencja zwyżkowa.

W związku z tem Zjednoczenie Berlińskich Odlewni, t. z. zwróciło się do rządu niemieckiego z memorjałem, w którym domaga się wprowadzenia zakazu wywozu starej miedzi i odpadków miedzianych.

MOTORY KRAJOWE DLA TRAMWAJÓW WARSZAWSKICH.

Magistrat m. Warszawy upoważnił dyrekcję tramwajów miejskich do zamówienia w wytwórniach krajowych 110 motorów dla nowych wagonów tramwajowych, oraz instalacyj elektrycznych dla tychże wagonów.

OBNIŻENIE EUROPEJSKIEJ PRODUKCJI CYNKU.

„Agence Economique et Financiere" donosi, że kartel cynkowy postanowił obniżyć produkcję europejskich zakładów o 10 proc., do czasu, aż cena cynku wyniesie ponad 27 Ł.

BABCOCK-WILCOX W POLSCE.

Zjednoczone Fabryki Maszyn, Kotłów i Wagonów, L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper, zawarły z angielską fabryką kotłów parowych „Babcock-Wilcox" w Londynie umowę, na mocy której utworzono przedsiębiorstwo „Babcock-Wilcox i Zieleniewski". Nowoutworzone przedsiębiorstwo zajmie się fabrykacją kotłów typu angielskiego w wydzierżawionej od „Zjednoczonych Fabryk Maszyn, Kotłów i Wagonów, L. Zieleniewski i Fitzner-Gamper" fabryce w Sosnowcu.

DALSZY ROZWÓJ MIĘDZYNARODOWEGO POROZUMIENIA NITOWEGO.

Międzynarodowe porozumienie wytwórców nitów nie daje dotychczas pożądanych rezultatów dzięki licznym outsiderom, z których Belgja jest zbyt poważnym producentem, by bez jej udziału mogła się rozwinąć pożyteczna kolaboracja międzynarodowa. To też wszystkie wysiłki zrzeszonych wytwórni idą w kierunku wciągnięcia Belgji do porozumienia. Znacznie mniejsze, lecz nie bez znaczenia, jest stanowisko Czechosłowacji, której przemysł nitowy nie powziął jeszcze decyzji w przedmiocie przystąpienia do kartelu.

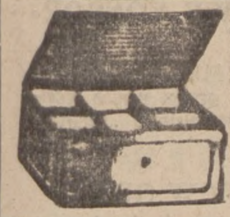
Właściwe uregulowanie zamierzonej przez zrzeszone wytwórnie polityki cen, nie da się uskutecznić przed przystąpieniem Belgji do porozumienia.

NASZ DRUT CIESZY SIĘ POPYTEM ZAGRANICĄ.

W fabrykach gwoździ i drutu w związku ze zbliżającym się sezonem budowlanym zapanowało pewne ożywienie. W związku z zasztemi ostatnio wskutek mrozów uszkodzeniami przewodów telefonicznych i telegraficznych, otrzymano zresztą większe zamówienia rządowe. Ale drut nasz, dzięki wysokości swego gatunku i niskim stosunkowo cenom, cieszy się również znacznym popytem zagranicą. Tak więc znaczniejsze partje idą wciąż do krajów bałtyckich, szczególniej do Łotwy, zakupuje nasz drut również i Czechosłowacja — konkurentka nasza na tem polu.

Sprawy eksportu w tym zakresie będą przedmiotem rozważań najbliższego zkolei zebrania członków Syndykatu Fabryk Gwoździ i Drutu, które odbędzie się w ciągu miesiąca bież.

KORZYSTNE HURTOWNE ŹRÓDŁA ZAKUPU

F. i R. KALESSE

6494 KATOWICE, ul. Plebiscytowa 8.

FABRYKA KAS PANCERNYCH

Specjalność: kasy betonowo-pancerne, kasetki tylko dla odsprzedawcy

Amerykańskie wylęgarnie „Buckeye"

Młynki do mielenia kości. Obrączki dla drobiu celuloidowe i aluminjowe. Wszelkie przybory hodowlane poleca Biuro Rolniczo-Techniczne 5568

Inż. St. Nawakowski Sp. z o. o. w Warszawie, ul. Kredytowa 4

Telefon 291-34 Prosimy żądać ofert i katalogów

ARMATURĘ

żeliwną, stalową i bronzową, jako to: wentyle, krany i zasuwy wszelkich typów, inżektory, manometry i t. p. do przewodów na parę przegrzaną i nasyconą

polecają

JANCZEWSKI i FREYMARK

Warszawa, Mokotowska 49.

2925 c

TARKI DO PRANIA

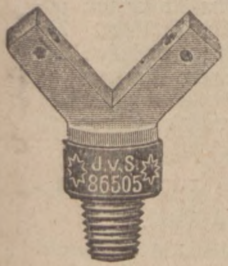
najlepsze wykonanie 6220

„MARS"

FABRYKA WYROBÓW DRZEWNYCH

Tel. 32. LUBLINIEC (G. Śl.) Tel. 32.

BIURO SPRZEDAŻY: Katowice, ul. Słowackiego nr. 16, tel. 536 & 1074.

PALNIKI karbidowe

Biuro Techniczno-Handlowe

W. L. Kawałek, Kraków

Gertrudy 5. Tel. 4307

5931b

Prace gryzarskie w metalu

wykonujemy szybko i tanio. Przy zamówieniu większem znaczne ustępstwo.

BRACIA BORZYCH

Fabryka Maszyn Międzychód n. Wartą

7134

GRAFIT, MIEDŹ I MOSIĄDZ

Biuro Techniczno-Handlowe

W. L. Kawałek, Kraków

Gertrudy 5. Tel. 4307. 5931 c

Fabryka Armatur — Odlewnia Metali

właśc. JAN ŻURAWICZ 6053

POZNAŃ, ul. Dąbrowskiego 83 - 85.

Wykonuje wszelką armaturę parową, gazową i wodną. Odlewy z miedzi, spiżu, mosiądzu, fosforbronzu, niklu, stalbronzu i wszelkie odlewy galanteryjne i t. p.

— Kosztorysy i porady techniczne bezpłatnie. —

Hurt. rowerów 4313 oraz wszelkich części rezerwowych, wirówki, butelki termosowe

HURTOWNIA PNEUMATYKÓW T. z o. p. OSTRÓW (Wlkp.)

LINY stalowe i konopne

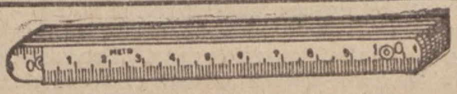
poleca 6604

B. Muszyński, fabryka lin, LUBAWA

VULKAN rozczyn gumowy (Gummilösung) fabrykuje w tubkach i puszkach w najlepszym gatunku „GUMY" 7058 Poznań, ul. 27 Grudnia 51

6381

Calówki krajowe

pierwszorzędnego gatunku

Piłki do metali pojedyńcze i podwójne wysoce hartowane fabryki „FULDA" — — dostarczają

p. GOLDMAN i L. ENDELMAN, Warszawa

Widok 11. telef. 130-88 6701

Sprężyny samochodowe
„ do wozów
„ spiralne 6551
„ buforowe i resory mostowe
„ wszelkiego rodzaju do kultywatorów

Katowicka Fabryka Sprężyn i Fabryka Maszyn

właść. Inż. Fritz Grützmacher, Katowice III., ul. Marcina 7.

Gryzarki

obwiedniowe do gryzowania kół zębatych o zębach prostych, skośnych i ślimakowych, dostarcza: 6966d

„Wiepofana" Tow. Akc. w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 81.

FABRYKA WYROBÓW KUTYCH I MŁOTOWNIA

Bracia Kleiner, Łódź

ul. Włodzimierska 20 Telefon 56-34

Przyjmujemy wszelkie roboty w zakres kuźnictwa i ślusarstwa wchodzące.

SPECJALNOŚĆ: IMADŁA KUTE, KILOFY, TARANY, DUSZE.

Uwaga: Na sezon budowlany przyjmujemy do wykonania ankry, klamry i t. p. 5513

KRONIKA PRZEMYSŁOWO-HANDLOWA

ARBITRAŻOWE ZLIKWIDOWANIE ZATARGU W GÓRNICTWIE.

Komisja pojednawcza i arbitrażowa, powołana dla rozstrzygnięcia zatargu w przemyśle węglowym, wydała orzeczenie, obejmujące taryfy specjalne dla różnych kategoryj robotników. Dla fachowców, nie pracujących w akordzie, ustanowiono dodatek od 5—10%. W podobnym stosunku podniesiono zarobki taryfowe dla wozaków i robotników dniówkowych i dodatki dla innych robotników specjalnych. Szereg innych drobniejszych spraw oddano do rozstrzygnięcia komisji fachowej i zarządów kopalni oraz rad załogowych. Sprawa ogólnej podwyżki płac i czasu pracy rozstrzygniętą będzie na najbliższem posiedzeniu komisji.

FABRYKA I WARSZTATY FORDA NA GÓRNYM ŚLĄSKU.

Od dłuższego już czasu bawi w Katowicach przedstawiciel Forda i prowadzi rokowania z zakładami Hohenlohe o nabycie terenów i budynków unieruchomionej kopalni „Jerzy" w Małej Dąbrówce. O ile kupno wspomnianego objektu dojdzie do skutku, Amerykanie zamierzają tam wybudować fabryki i montażowanie samochodów Forda.

ZNAMIENNY GŁOS NIEMIECKI O ROZWOJU POLSKIEGO GÓRNEGO ŚLĄSKA.

Berlińska „Vossische Zeitung" zamieściła korespondencję z Wrocławia, w której między innemi czytamy: Od dłuższego czasu toczą się między przedstawicielami przemysłu węglowego i żelaznego w niemieckiej i polskiej części Górnego Śląska rokowania, mające na celu zbliżenie obu stron. Nie ulega wątpliwości, iż rok 1928 przyniósł przemysłowi w polskiej części Górnego Śląska dalszy pomyślny rozkwit. Zawiedli się zatem gruntownie „prorocy", którzy po nadzwyczajnej konjunkturze 1926 r. przepowiadali Śląskowi Polskiemu silny spadek konjunktury. Przypisać to należy przedewszystkiem energicznemu zdobywaniu rynku wewnętrznego dla węgla górnośląskiego. Ono to właśnie umożliwiło przemysłowi węglowemu w polskiej części Górnego Śląska wytrzymanie konkurencji angielskiej na rynku zagranicznym, a to głównie dzięki podwyżce cen węgla w kraju. Znamienne jest, iż zapotrzebowanie tego węgla wzrosło szczególnie w rolnictwie i na kolejach państwowych. Również i przemysł żelazny na Śląsku polskim w ostatnich latach silnie się rozwinął. Tem też tłumaczy się panujący obecnie w tym przemyśle nastrój optymistyczny. Produkcja węgla w polskiej części Górnego Śląska w 1928 r. pozostała znacznie w tyle za niemiecką. Z drugiej zaś strony polska produkcja żelaza prześcignęła niemiecką. Ze względu jednak na wyniki prywatnych narad między niemieckimi a polskimi przemysłowcami żelaza, nie należy obawiać się ostrej konkurencji nawet na wypadek, gdyby Polska nadal zwlekała z przystąpieniem do Międzynarodowego Kartelu Stalowego.

POŻAR W FABRYCE „MUNDUS" NA G. ŚLĄSKU.

W fabryce mebli „Mundus" w Jasienicach na Górnym Śląsku wybuchł olbrzymi pożar, który zniszczył 3 budynki, t. j. jedno- i dwu-piętrowy oraz parterowy wraz ze znajdującemi się w nich rzeczami i sprzętami. Pożar powstał wskutek nieostrożnego obchodzenia się z ogniem i został wreszcie zlikwidowany przez straż pożarną. Ogólna szkoda wynosi około 1.200.000 złotych.

KONSULAT POLSKI W AFRYCE.

W końcu marca udaje się do Kapstadtu w południowej Afryce dotychczasowy charge d'affaires w Belgradzie, radca Kwapiszewski, celem objęcia stanowiska polskiego konsula generalnego i uruchomienia pierwszej polskiej etatowej placówki konsularnej w Afryce.

NOWE ZŁOTÓWKI NIKLOWE.

Jak swego czasu donosiliśmy, wprowadzone mają być w obieg nowe 1-złotówki niklowe. „Dziennik Ustaw" z dnia 6-go marca zawiera obecnie rozporządzenie ministra skarbu o ustaleniu wzoru monety niklowej wartości jednego złotego. Według wzoru tego na jednej stronie wspomnianej monety znajduje się napis „1 zł." w ozdobnej winietce, na drugiej stronie orzeł, dookoła którego umieszczony napis „Rzeczpospolita Polska 1929".

FIRMĘ „ORBIS" PRZEJMUJE NOWE KONSORCJUM.

Prowadzone od dłuższego czasu przez Ministerstwo Komunikacji pertraktacje o przejęcie „Orbisu" przez nowe konsorcjum, dobiegają końca. Konsorcjum, przejmujące „Orbis", składa się wyłącznie z kapitałów polskich.

TEGOROCZNY RUCH BUDOWLANY W GDYNI.

Magistrat gdyński na rozpoczęcie sezonu budowlanego wyasygnował na ostatniem zebraniu cztery miljony złotych na budowę 5 ulic: 10 Lutego, Portową, Fredry, Kołłątaja i Starowiejską. Wszystkie te ulice będą gotowe już w maju i nowobrukowane. Następnie poczynił przygotowawczą pracę do budowy szkoły powszechnej na Grabówkach, Domu Ludowego, w lesie za szosą, Hali Targowej, łaźni, ochronki, domu dla starców i t. d.

Liga Morska i Rzeczna rozpocznie w najbliższych już dniach budowę nowocześnie urządzonego hotelu na 300 łóżek.

WIELKA OFIARNOŚĆ NA POMNIK „ZJEDNOCZENIA ZIEM POLSKICH" W GDYNI.

Na budowę pomnika „Zjednoczenia Ziem Polskich", który ma stanąć w morzu u wejścia do portu gdyńskiego, zebrano już drogą składek około 200.000 zł czyli połowę ogólnych kosztów wzniesienia pomnika. Najwybitniejszy udział w dotychczas zebranej sumie wykazuje województwo Śląskie, gdzie akcja zbiórkowa zakreśla szerokie kręgi. Na tę olbrzymią sumę złożyły się głównie groszowe składki, zebrane wśród młodzieży szkolnej, oraz wśród sfer robotniczych, urzędniczych i t. d.

PROJEKTOWANE ZMIANY UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH NA ZIEMIACH B. ZABORU PRUSKIEGO.

Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej przesłało wszystkim ministerstwom do uzgodnienia nowo opracowany projekt ustawy w sprawie zmiany niektórych przepisów o ubezpieczeniu społecznem na obszarze b. zaboru pruskiego. Zmiany powyższych przepisów dotyczą województw: poznańskiego i pomorskiego. Należy wyjaśnić, że na terenie b. zaboru pruskiego obowiązują przepisy ubezpieczeniowe niemieckie; na Górnym Śląsku władze autonomiczne poczyniły w tych przepisach bardzo znaczne i istotne zmiany, dostosowane do nowych warunków i wzorowane na zmianach poczynionych po wojnie w ustawodawstwie niemieckiem. Zasadniczym celem projektu jest na obszarze województw: poznańskiego i pomorskiego dorównanie Górnemu Śląskowi w najbardziej istotnych punktach, przedewszystkiem możliwe podniesienie świadczeń w dostosowaniu do wysokości rent na Górnym Śląsku.

WYSOKOŚĆ OPŁAT PRZY EKSPORCIE POLSKICH TOWARÓW PRZEZ GDAŃSK.

W celu udzielenia możliwie najdalej idących ułatwień eksportowi polskich towarów przez Gdańsk zostały obniżone opłaty za świadectwa pochodzenia na towary polskie, wystawiane przez komisarjat generalny Rzeczypospolitej Polskiej w Gdańsku do następujących stawek: wysokość opłaty wynosić będzie 1. przy rachunkach nie przekraczających sumy 2000 guld. — 2 guld., 2. przy rachunkach do 5 tys. guld. — 4 guld. Za każde dalsze 5 tys. guld. — 2 guld. Przyczem jednak maksymalna kwota opłaty została ograniczona do 50 guld. za świadectwo pochodzenia. Powyższe stawki obowiązują od dnia 27 lutego 1929 r.

OBOWIĄZEK POSIADANIA LEGITYMACJI PRZEZ KOMIWOJAŻERA.

Wobec niestosowania się komiwojażerów do przepisów, wynikających z ustawy przemysłowej, często zatrzymywani są podróżujący w drodze dla stwierdzenia, czy posiadają odpowiednie książeczki legitymacyjne. Książeczki takie wydawane są przez władze przemysłowe I. instancji we wszystkich urzędach starościńskich. Książeczka legitymacyjna ważna jest na 1 rok. Celem otrzymania książeczki należy przedstawić zaświadczenie firmy, wyciąg z ksiąg meldunkowych, świadectwo nienagannego prowadzenia się i dwie fotografie. Książeczka taka służy wojażerowi jako paszport w podróży.

Z ŻYCIA ORGANIZACYJ

III. ZJAZD POLSKICH INŻYNIERÓW-MECHANIKÓW.

W dniach od 23. do 26. b. m. odbędzie się w Warszawie III. zjazd polskich inżynierów-mechaników. Celem zjazdu jest rozważenie zagadnień, mających szersze znaczenie dla rozwoju technicznego i przemysłowego Polski, wymagających zbiorowego wysiłku polskich inżynierów-mechaników. Hasłem więc obecnego zjazdu będzie: „Polski wyrób, polskiej konstrukcji, z polskiego materjału". Wychodząc z tej głównej tezy zjazdu, postanowiono utworzyć na zjeździe trzy sekcje: metaloznawczą, konstrukcyjno-energetyczną i warsztatową. Obok tematów głównych będą również omawiane zagadnienia ogólne, dotyczące obecnego stanu rozwoju naczelnych gałęzi wiedzy technicznej, jak również i dalszego kształtowania się programu naszej wytwórczości. Udział w zjeździe zgłosiło już wielu wybitnych przedstawicieli naszego świata technicznego, którzy wygłoszą szereg interesujących referatów. Wszelkich informacyj w sprawach, związanych ze zjazdem, zasięgnąć można w sekretarjacie zjazdu, Warszawa, gm. Stow. Techników, ul. Czackiego 3 m. 2, w poniedziałki, środy i piątki od godziny 5—7 wieczorem, tel. 1-47.

*

NADZWYCZAJNE WALNE ZEBRANIE ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH ODDZIAŁU POZNAŃSKO-POMORSKIEGO.

Niniejszem donosimy uprzejmie, że w poniedziałek, dnia 25 marca b. r. o godz. 8-ej wieczorem, w małej salce restauracji „Pod Strzechą", Plac Wolności 7, odbędzie się Nadzwyczajne Walne Zebranie.

Według § 19 statutu Walne Zebranie uważa się za ważne bez względu na ilość członków.

Porządek obrad:

1. odczytanie protokółu z ostatniego zebrania,
2. zajęcie stanowiska wobec Zarządu Fabryki Elementów i Bateryj „Centra",
3. wolne wnioski.

Ze względu na ważność spraw uprasza się o liczny udział.

J. Makne, sekretarz.

*

SKŁAD NOWEGO ZARZĄDU ZRZESZENIA PRZEDSIĘBIORSTW RADJOTECHNICZNYCH ODDZIAŁU POZNAŃSKO-POMORSKIEGO.

Na dorocznem Walnem Zebraniu, odbytem dnia 9 marca br. ukonstytuował się nowy Zarząd Oddziału w następującym składzie: prezes — p. Czesław Dębicki, właściciel firmy „Radius", wiceprezes — p. Maksymiljan Jankowski, prokurent firmy Poznańskie Tow. Telefonów, sekretarz — p. Juljan Makne, współwłaściciel firmy Helios, skarbnik — p. inż. Buławski, dyrektor firmy „Tudor", oddział w Poznaniu.

Odchodzącemu Zarządowi i skarbnikowi udzielono pokwitowania.

IMPORT - EKSPORT

MOŻLIWOŚCI HANDLOWE.

(p) Istnieje możliwość eksportu szkieł cylindrycznych do lamp naftowych i żarowo-spirytusowych na rynek **egipski.** Artykuł ten jest przedmiotem znacznej konsumcji i dostarczają go Czechosłowacja i Niemcy. Sezon sprzedaży tego artykułu przypada na czas między wrzesień i luty. Zamówienia przeważnie są czynione w maju, czerwcu i lipcu. Największy popyt istnieje na wymiary Nr. 5 i Nr. 11. Ceny obecne oferowane przez dostawców wynoszą sh. 6/3 i sh. 9 za 100 szt. towaru c.f. Aleksandrja. Można osiągnąć w ciągu roku cyfrę 3—4 tys. funtów przy eksporcie. Opakowanie w klatkach drewnianych w słomie po 800 sztuk dla Nr. 5 i 600 sztuk dla Nr. 11. Każdy pakiet słomiany winien zawierać 6 szkieł.

*

(p) Szklanki do herbaty są artykułem bardzo dużej konsumcji w **Egipcie.** Dostarczane są przez Czechosłowację i Belgję. Wymiary najbardziej rozpowszechnione na rynku egipskim 1/12 i 1/16 litra. Opakowanie: 100 tuzinów w skrzynce drewnianej lub klatce, po 6 sztuk w każdym pakiecie słomianym. Ceny obecne: sh. 7 cif. Aleksandrja za 100 sztuk. Cyfry interesów rocznych mogą się wahać od 3—4 tys. funtów. Instytut Eksp. jest w posiad. próbek szklanych do herbaty, dostarczanych przez Czechosłowację, do dysp. osób zainteresowanych. Szklanki te są pakowane po 60 tuzinów w skrzynie i 6 sztuk w słomianym pakiecie, każda zaś sztuka jest owinięta w papier. Ceny obecne sh. 20 za 100 sztuk cif. Aleksandrja. W podanych cenach powyżej rozumie się 5% komisowego dla zagranicznego przedstawiciela. Instytut gotów jest dostarczyć zainteresowanym osobom wszelkich bliższych informacyj w tej sprawie.

*

(p) Firma **polska** pragnie eksportować meble ogrodowe, stoły, leżaki, ławki z drzewa bukowego.

*

(p) Firma **krajowa** pragnie eksportować maszyny dla przemysłu drucianego. Maszyny te mogą się dobrze kalkulować ze względu na różnorodność zastosowań.

*

(p) Firma **turecka** przyjmie reprezentację na rury gazowe.

*

(p) Firma **syryjska** reflektuje na przedstawicielstwo polskich szkieł do lamp i szkła stołowego.

*

(t) Firma **szwedzka** poszukuje odbiorców w Polsce na muł i miał torfowy.

*

(t) Firma w **New Yorku** interesuje się importem z Polski kilimów, mebli, wyrobów skórzanych, zabawek, wyrobów lnianych i drewnianych.

*

(t) Pewna firma **węgierska** z działu zapalniczek szuka kontaktu z firmami polskiemi.

*

(g) Firma **niemiecka** oferuje mało używane autobusy w bardzo dobrym stanie po przystępnych cenach.

*

(g) Firma **niemiecka** interesuje się dębowemi klepkami do beczek.

*

(h) Firmy **niemieckie** pragną eksportować do Polski wzgl. oddać przedstawicielstwo na następujące artykuły: papa dachowa, artykuły drogeryjne, materjał tramwajowy, produkty smołowe, lakiery, farby, maszyny ciesielskie, frezarki i wiertarki, odpadki, wełna, narzędzia precyzyjne, acetylenowe palniki słonińcowe, torfowe płyty izolacyjne, piły motorowe do ścinania drzew.

WYTWÓRNIA PĘDNI, MASZYN I ODLEWNIA ŻELIWA

KRAWCZYK i S-ka

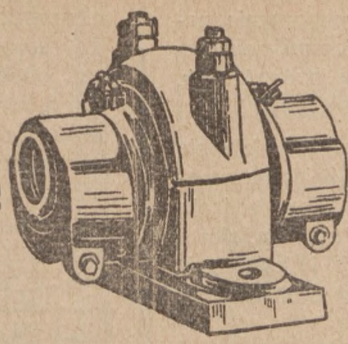
W ZAWIERCIU

Własne biuro w Warszawie

ul. Krucza 16, tel. 105-17

PRZEDSTAWICIELSTWA

we wszystkich większych miastach Rzeczypospolitej

SPECJALNOŚĆ:

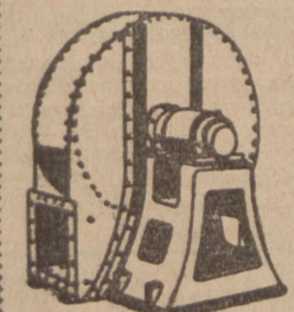
Pędnie, odlewy maszynowe i budowlane

SPRZĘGŁA CIERNE HILLA

Całkowite urządzenia do przenoszenia materjałów: przenośniki (transportery), podnośniki (elewatory) i t. d.

OKNA ŻELAZNE

7163

Wentylatory

na każde ciśnienie i każdą wydajność

dostarcza

Fabryka Maszyn Górniczych

Katowice-Załęże. 3296

SZMATY do czyszczenia maszyn

chemicznie czyste, pod gwarancją **dezynfekowane** i odkażone Liquorem cresoli saponatus „Sanizol“ dostarcza w paczkach po 20 kg. a to:

Czysto białe	po	zł 1.50	za kg.
Trykotowe białe	„	„ 1.30	„ „
Jasne	„	„ 1.20	„ „
Ciemne cienkie	„	„ 0.90	„ „
„ **grubsze**	„	„ 0.75	„ „

Hurtownikom udziela się odpowiedni rabat. 6993

Leszczyńska Hurtownia Surowców

RUDOLF ŁASKA w Lesznie, tel. 152 lub

Oddział w Poznaniu, ul. Śpichrzowa (teren kolejowy) tel. 1530

Blacha ocynkowana,

specjalna do krycia dachów (Dachpfannenblech)

Blacha falista, różnych profilów

GÓRNOŚLĄSKIE TOWARZYSTWO PRZEMYSŁOWE

(dawniej „TOW. DLA PRZEMYSŁU ROLNEGO“)

W WARSZAWIE, UL. SEWERYNÓW 3

TEL. 221-44, 247-54, 247-66 7094

Przedstawicielstwo na Województwo Poznańskie

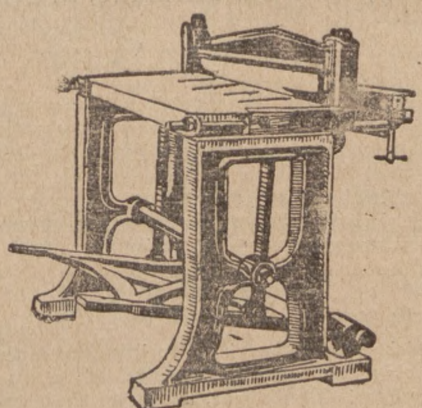
Maksymiljan Hartwig, Poznań, Składowa 1, tel. 40-46

FABRYKA MASZYN BLACHARSKICH

M. MATUSZEWSKI :: POZNAŃ

BIURO: św. Marcin 27 FABRYKA: Dąbrowskiego 90

WYRABIA: 6994 TELEFONY: 4045 i 1328

KRAWĘDZIARKI - ZAWIJARKI - OKRĄGLARKI - WYGNIATARKI - CYRKULARKI NOŻYCE ARKUSZOWE NA ZAPĘD i NOŻNE

I WYKONUJE RÓWNIEŻ WSZELKIE PRZYKROJE PODŁUG NADESŁANYCH WZORÓW

Polecamy dopóki zapas starczy

Kalendarz Fachowy

Notatnik i Podręcznik

„Rynku Metal. i Maszynowego“ na rok 1929

CENA 8,— zł przy zapłacie zgóry, za zaliczką 9,60 zł.

Adm. „Rynku Metal. i Maszynowego“

Poznań, ul. Wielka 10 — Tel. 22 77

(g) Firma **holenderska** interesuje się klepkami na beczki do śledzi.

*

(h) Fabryka **niemiecka** wyrobów glinianych pragnie nawiązać stosunki z przedsiębiorstwami budowniczemi, zakładami budowli betonowej i składami materjałów budowlanych.

*

(h) W czasie do 20—28 kwietnia 1929 r. odbędzie się w **Zagrzebiu:** 1) wystawa samochodowa p. t. „Salon Automobilowy" (motory i sportowe wozy oraz wszelkiego rodzaju przybory), 2) Specjalny Targ Rolniczy (maszyny rolnicze, przyrządy i przybory szczególnie dla letnich i jesiennych prac); w tym samym czasie odbędą się targi drobiu, radja i wystawa turystyki.

*

(h) Pewien inżynier, który ma przedstawicielstwo na całą Polskę na motocykle angielskie „Douglas", pragnie oddać subzastępstwo na województwo poznańskie na motocykle i agregaty oświetleniowe. Katalogi tej firmy są do przejrzenia w Izbie Przemysłowo-Handlowej w Poznaniu, pokój 14.

*

(p) Firma **holenderska** interesuje się klepkami na beczki do śledzi. Wzory można obejrzeć w Państw. Inst. Eksp.

Związek Ekonomistów w Poznaniu

Związek Ekonomistów w Poznaniu zwraca się do wszystkich absolwentów wydziału ekonomicznego Uniwersytetu Poznańskiego z prośbą, aby zechcieli podać swój dokładny adres, rok ukończenia studjów oraz obecnie zajmowane stanowisko zawodowe. Chodzi o dalsze rozszerzenie podstawy organizacyjnej dla istniejącego już w Poznaniu Związku Ekonomistów, który pragnie skupić w jednej silnej organizacji wszystkich absolwentów ekonomji U. P. Adresy oraz inne dane wzgl. zapytania uprasza się kierować pod adresem: Związek Ekonomistów, Poznań, ul. Mickiewicza 31 w gmachu Izby Przemysłowo - Handlowej.

NOWE WYDAWNICTWA

„TYDZIEŃ RADJOWY" NR. 12.

Najnowszy numer „Tygodnia Radjowego" zawiera następujące artykuły: Radjo a rodzina. W cieniu anteny wileńskiej. Słowo radjowe. Muzyka radjowa. Komunikat Instytutu radjotechnicznego. „Hallo czy uwaga?". Radjowizja: Zasady widzenia na odległość. Odbiornik 3-lampowy. Kronika radjowa. Komunikaty. Dział szachowy i dział rozrywek umysłowych. Numer zdobią liczne ilustracje. — Cena pojedyńczego numeru 70 groszy. Abonament miesięczny tylko 2 złote. Adres Redakcji i Administracji: Poznań, plac Wolności 11. — Czytajcie, abonujcie i rozpowszechniajcie „Tydzień Radjowy".

Z życia placówek przemysłowo-handlowych

Propagujmy konsumcję rowerów fabryk krajowych

Wzorem dla innych gałęzi wytwórczo-handlowych, krajowe fabryki rowerów przeprowadzają w prasie — bez obaw wzajemnej konkurencji — wspólną reklamę na rzecz propagowania konsumcji rodzimej. Wyrazić należy przekonanie, że pp. hurtownicy oraz kupcy, trudniący się zbytem rowerów, jako pozostający w bezpośrednim kontakcie z konsumentem, przyłączą się w pierwszym rzędzie do akcji wdrożonej przez krajowych fabrykantów rowerów i odtąd utrzymywać będą w magazynach swych jedynie i wyłącznie rowery polskie, które w niczem nie ustępują wyrobom zagranicznym. Jak wiadomo, posiadamy obecnie **cztery** krajowe fabryki rowerów, których produkcja nastawioną jest na szersze rozmiary. I tak:

„INVENTIA", Sp. Akc. w POZNANIU, ul. Łazarska,

„TORNEDO", FABRYKA ROWERÓW, BYDGOSZCZ, ul. Dworcowa 18 a,

B. WAHREN, WARSZAWA, ul. Św.-Krzyska 26,

FR. ZAWADZKI, WARSZAWA, ul. Bagatela 8 .

Przemysł nasz rowerowy wytwarza zwykłe rowery do codziennego użytku komunikacyjnego o niezwykle silnej i trwałej konstrukcji, dalej rowery wyścigowe, luksusowe, damskie, dziecięce, trójkolne reklamowe i t. d. Pod względem jakości oraz precyzji wykonania rowery krajowe stoją na najwyższym poziomie, ilościowo zaś, produkcja rodzima zdolna jest pokryć zapotrzebowania rynku wewnętrznego. Unikajmy przeto zbędnego importu, korzystajmy z własnych wyrobów, gdyż wymaga tego dobro ogółu i kraju.

„BE-TE-HA", Warszawa, plac Trzech Krzyży 3

Przemysł nasz krajowy nie zupełnie pokrywa pojemność rynku wewnętrznego w zakresie maszyn narzędziowych, choć przyznać musimy, że budowane w Polsce typy tychże maszyn w konstrukcji swej jednoczą wszystko, co ostatnio technika na polu tem zdobyła. W zróżnicowaniu potrzeb maszyn narzędziowych, musimy przeto niejednokrotnie sięgnąć do fabrykatów obcokrajowych. Firma „Be-Te-Ha" w Warszawie w uwzględnieniu wspomnianych potrzeb, posiada reprezentacje pierwszorzędnych zagranicznych przedsiębiorstw wytwórczych tej dziedziny i dostarcza różnego rodzaju obrabiarki oraz narzędzia precyzyjne. Wszelkie maszyny są uprzednio gruntownie wypróbowane na zdolność ich działania i wydajność, przeto konsument otrzymuje maszyny z pełnem zapewnieniem ich beznagannego funkcjonowania. „Be-Te-Ha" służy na życzenie prospektami i szczegółowemi ofertami.

Magle domowe

W zachodnich województwach nie posiadaliśmy dawniej wytwórni, któraby budowała magle domowe, a choć zakłady z tą produkcją mieliśmy w Małopolsce i Kongresówce, to niezupełnie były one znane w innych dzielnicach i niezupełnie pokrywały zapotrzebowanie. Magle domowe firmy **A. Koszewski, Poznań, Stary Rynek 61,** fabryka i hurtownia wyrobów drzewnych i metalowych, są w budowie swej proste, lecz nadzwyczaj silna ich konstrukcja i praktyczność przewyższa podobne maszyny zagraniczne a cena ich jest o wiele niższa od obcokrajowych. Firma Koszewski wykonuje we własnych warsztatach prócz tego wszelkie wyroby drzewne kuchenne i potrzebne w gospodarstwie domowem, a na składzie utrzymuje mnóstwo najróżniejszych towarów związanych branżą. P. P. kupiectwu branży żelaza i artykułów domowych polecamy poparciu rdzennie polską tę placówkę wytwórczo-handlową.

Fabryka chłodnic samochodowych w Katowicach

W miarę rozwoju automobilizmu w Polsce zwiększa się również liczba specjalizowanych przedsiębiorstw, trudniących się bądź to naprawą samochodów, względnie budową niektórych części do samochodów. W Katowicach istnieje od pewnego czasu fabryka chłodnic samochodowych, której właścicielem jest rzutki przemysłowiec i kupiec, p. J. Łabanowicz. Fabryka przeniesiona przed kilku miesiącami na ulicę Marszałka Piłsudskiego 46, została znacznie rozszerzona pod względem urządzeń technicznych i buduje chłodnice dla wszelkich typów samochodów zarówno osobowych, jak ciężarowych. Prócz tego jako dalszą specjalność wytwarza szyldy emaljowane wszelkich rozmiarów i dla różnych celów. Przedsiębiorstwo to specjalizowane polecamy usilnie poparciu sfer interesowanych i czytelników naszych.

Każdemu polecam aparat 5 lampowy mego systemu

Superselektywny
— Odbiór —
czysty i głośny

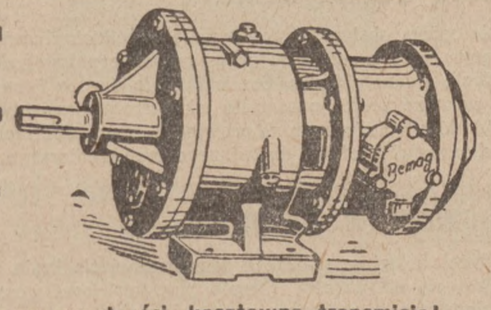
Cena detal. 250 zł

JAN PIENTOK PRZEDSIĘBIORSTWO RADJOTECHNICZNE

Poznań-Łazarz, Odskok 2. Tel. 61-40

6012

Każda modna pracownia używa tylko napędy „Bemag"

Zastępują w zupełności kosztowną transmisję!
Oszczędzają prąd! Oszczędzają czas!

Fabryka Maszyn Górniczych
T. z o. p. — Katowice — Załęże

6641

Nowość! **SAMOSTRZAŁ-SMOK** Nowość!

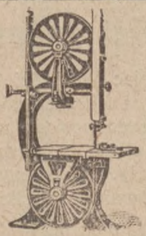
najlepsza ochrona mieszkania przed włamywaczami.

STRASZAK formatu ołówka wydaje przerażający huk.
KATAPULT do strzelania na odległość 15 mtr.
EDO aparat, z którego strzela się do tarczy pierścieniowej.

„FRANKONIA" Dom Wysyłkowy, Gdańsk, Poczta Polska

Przedstawicieli poszukujemy. Przedstawicieli poszukujemy.

7161

MASZYNY I NARZĘDZIA
do obróbki drzewa i metali
PARKIECIARKI
Biuro Techniczno-Handlowe 5931
W. L. Kawałek, Kraków
Gertrudy 5. Tel. 4307

Ważne dla odlewni żelaza i metali!!!

GRAFIT ODLEWNICZY

w pierwszorzędnym gatunku poleca firma:

CHEMISCHE WERKE BROCKHUES, A. G.
Nieder-Walluf a. Rhein. 6226

Reprezentacja na Małopolskę:
G. Grebel i Syn, Lwów, ul. Boczna Brajerowskiej 4 - tel. 4-18

„PERFEKT"

Wytwórnia patentowanych łóżek dywanowych
Spółka z ogr. odp.
Kamienica, obok Bielska

ul. Dąbrowskiego 79.

Wyrabiamy następujące artykuły:

6555

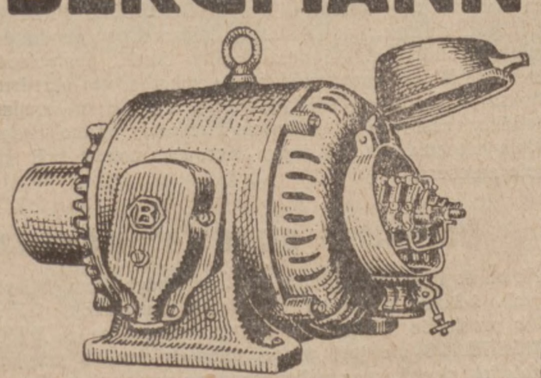
Płyty mosiężne
do stolików palarnianych w różnych desenlach, stylach, wielkościach i kolorach

Wszelkie tłoczone akcesorja do elektrycznych i gazowych lamp.

Karnisze mosiężne zwyczajne i ozdobne. Serwisy palarniane.

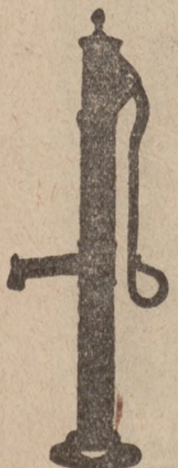
BERGMANN

Poznań
27 Grudnia 5

Telefon 2521.

6768

POMPY różnego rodzaju

do zapędu ręcznego, manężem i mechanicznego, do studzien zwykłych i głębokich

Wiercenie studzien
zwykłych i artezyjskich 5787

J. Kopczyński i Sp.
Poznań, ul. Łazarska 30
Nr. tel. 60-42 Rok zał. 1893

Fabryka pomp i przedsiębiorstwo wiercenia studzien

ODDZIAŁ W BYDGOSZCZY
ul. Gdańska nr. 79.

Kopaczki „GWIAZDA B“ i młocarnie cepowe „IDEAŁ“

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza Bracia Malak w Żninie w Wielkopolsce, przeszła od pewnego czasu do seryjnej konstrukcji swych kopaczek „Gwiazda B“ oraz młocarni cepowych „Ideał“, gdyż dzięki umiejętnej organizacji zbytu, rozchodzą się one w znacznych ilościach, docierając do wszystkich zakątków rynku krajowego. „Gwiazda B“, to niewątpliwie najpraktyczniejszy typ kopaczki do ziemniaków i dlatego znajduje coraz szersze zastosowanie w rolnictwie, co również powiedzieć można o młocarni cepowej „Ideał“, która wyposażoną jest w łożyska kulkowe z hamulcem bębnowym. Obydwa typy maszyn a szczególnie „Ideał“ nadają się dla gospodarstw średnich i mniejszych. Firma Malak buduje pozatem jeszcze w większych ilościach przodki do żniwiarek marki „Naprzód“, całe z żelaza kutego o wysokich kołach biegowych. Maszyny wymienione oddaje fabryka żnińska odsprzedawcom po cenach przystępnych i na dogodnych warunkach regulacji, na co specjalną zwracamy uwagę.

Urządzenia i części zapasowe do aparatów do spawania

Dom Handl. J. A. Dziembowski w Bydgoszczy, plac Wolności 1, trudni się w specjalizacji dostawą kompletnych urządzeń i poszczególnych aparatów do autogenicznego spawania. Prócz tego posiada na składzie palniki rozmaitych systemów do spawania i cięcia, wytwornice, reduktory, części zapasowe i wszelkie materjały. Zaznaczyć jeszcze wypada, że firma Dziembowski dostarcza również wszelkie materjały i przybory do izolacji cieplnej oraz masę izolacyjną do kotłów i przewodów parowych. Zarówno urządzenia do spawania jakoteż artykuły izolacyjne są wytworami najprzedniejszych fabryk, z której to racji Dom Handlowy Dziembowski zdołał pozyskać zaufanie interesowanych sfer przemysłowych i cieszy się poparciem, na które w zupełności zasługuje.

Damic & Szulc, Grudziądz, plac 23 Stycznia 7

Jedną z najpoważniejszych na Pomorzu placówek handlowych w zakresie artykułów technicznych jest wymieniona firma w Grudziądzu. Dostarcza ona pasy zapędowe marki „Balata“, armaturę parową wodociągową, metale łożyskowe, cynę, ołów, rury miedziane, szczeliwa do wszelkich kotłów i maszyn, artykuły mleczarskie, tlen oraz aparaty do spawania itd. Ściśle fachowa i na długoletniem doświadczeniu oparta obsługa, wykonywanie wszelkich zleceń w terminie najkrótszym przy stosowaniu przystępnych cen i dogodnych warunków regulacji, zjednały firmie Damic i Szulc bardzo liczne grono odbiorców zarówno pośród przemysłu jak i między kupiectw. branży żelaza i artykułów technicznych na prowincji. Przy zapotrzebowaniu, zalecamy skorzystać z oferty omawianego przedsiębiorstwa.

Fabryka maszyn St. Malinowski w Śremie

Kilkanaście jeszcze lat wstecz, firma St. Malinowski w Śremie zaliczała się do średnich warsztatów prowincjonalnych znaczenia lokalnego. Jednakże wytrwałość, niestrudzona praca i sprężystość na polu wytwórczo-handlowem wykazana przez właściciela zakładu, doprowadziły przedsiębiorstwo do rozkwitu i poważnych rozmiarów produkcyjnych. Dziś fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza St. Malinowski w Śremie stoi na szczytnym poziomie wytwórczości, posiadając duże zasługi w zabiegach samostanowienia kraju. Wytwarza ona beczkowozy dla walców i pługów parowych oraz wozy mieszkalne dla obsługującego je personelu technicznego, dalej różnego typu maszyny i narzędzia rolnicze a pozatem utrzymuje na składzie jako specjalność maneże - walce „Croskill“ i „Cambridge - Croskill“. Omawiana placówka dla sprężystszej obsługi licznej klienteli rozsianej na szerokim terenie rynku krajowego utrzymuje w Poznaniu we własnym gmachu przy ul. Pocztowej 30 oddział sprzedaży, wyposażony bogato w maszyny i narzędzia rolnicze własnego fabrykatu oraz innych najprzedniejszych fabryk krajowych i zagranicznych. P. P. sferom interesowanym polecamy przedsiębiorstwo to usilnemu poparciu.

Fabryka płyt klejonych „OSWA‘, Sp. Akc. w Bydgoszczy

Dykty, czyli płyty sucho klejone stanowią w bilansie naszym handlowym dość poważny artykuł eksportowy, to też specjalizowane w tym dziale nasze fabryki i wytwórnie pracują na pomyślnych warunkach rozwojowych. Artykuł ten znajduje również i na rynku własnym dobry zbyt, czego dowodem, że bydgoska fabryka „Oswa“ dla sprężystszego obsługiwania licznych swych odbiorców na terenie województw centralnych i wschodnich, powierzyła reprezentację i sprzedaż swych wyrobów firmie **L. i J. MACIEJEWSCY W WARSZAWIE.** Płyty sucho klejone fabrykatu „Oswa“ znane są w kołach fachowych ze swej wyjątkowej dobroci, dzięki czemu firma ta obsługuje znaczne połacie rynku wewnętrznego.

Filja sprzedaży wyrobów firmy Orenstein & Koppel w Bydgoszczy

Jak się dowiadujemy, **POLSKIE TOW. DLA SPRZEDAŻY WYROBÓW FIRMY ORENSTEIN & KOPPEL,** Sp. z o. o. otworzyła z dniem 1 marca r. b. własną filję w **BYDGOSZCZY PRZY UL. GDAŃSKIEJ 39.** Firma ta, jak wiadomo, dostarcza wywrotki do buraków, kompletne kolejki polne i poszczególne części, pogłębiacze, lokomotywy itd. Wobec powyższego, dotychczasowe przedstawicielstwo p. Maksa Majewskiego w Bydgoszczy z równym terminem upadło. Czytelnikom naszym i interesentom zwracamy przeto uwagę, że odtąd wszelkie zlecenia dla tej firmy kierować należy pod podanym na wstępie adresem.

Odwołanie przedstawicielstwa

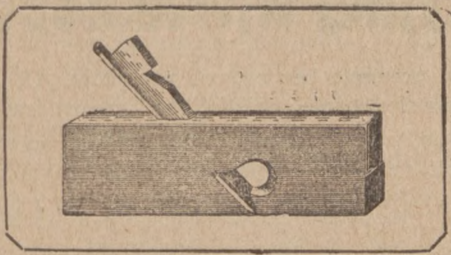
Firma F. Eberhardt, Sp. z o. p. w Bydgoszczy, fabryka maszyn, odlewnia żelaza, kotłownia i budowa konstrukcyj żelaznych, podaje w prasie do wiadomości interesowanym, że p. **MAKSYMILJAN STANGENHAUS** nie jest więcej upoważniony do przyjmowania jakichkolwiek zleceń, oraz zobowiązań na wymienioną firmę, ponieważ w przedsiębiorstwie tem nie zajmuje już żadnego stanowiska.

Fabryka Narzędzi Stolarskich

A. Wardziński

Tel. 54 NAKŁO Tel. 54

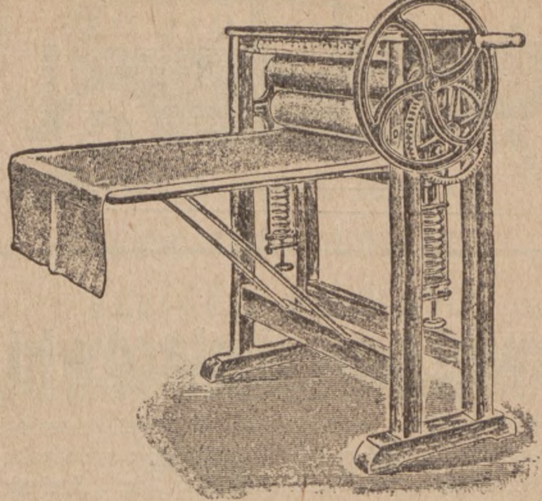
Adres telegr.: Wardziński Nakło

Wykonuje narzędzia i warsztaty dla stolarzy, bednarzy, kołodziei, cieśli i wogóle dla przemysłu drzewnego

DOSTAWA NATYCHMIASTOWA PO NISKICH CENACH

7166

Magle domowe

wszelkie wyroby drzewne kuchenne

poleca

A. Koszewski

POZNAŃ, Stary Rynek 61

Fabryka i Hurtownia 7165

Wyrobów Drzewnych i Metalowych

Urządzenia galwaniczne

do niklowania, chromowania, kadmowania, miedziowania, mosiądzowania itd.

Wszelkie maszyny i artykuły do galwanotechniki.

Dynamomaszyny.

Zakłady Langbein-Pfanhauser S. A.

Lipsk — Wiedeń.

Przedstawicielstwo na Polskę i składy:

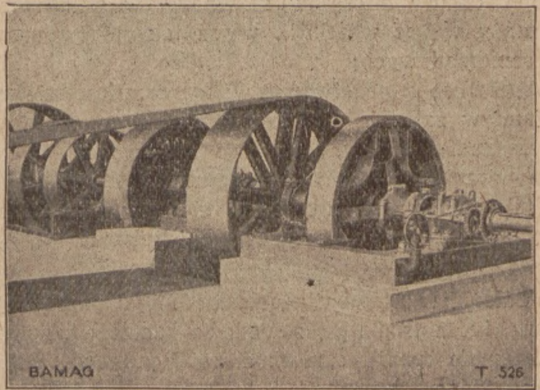
STANISŁAW COHN

WARSZAWA, Senatorska 36. 6183

BAMAG

Sprzęgła trące

systemu J. Dohmen-Leblanc

Buduje się bez względu na ilość obrotów, wielkość momentów obrotu i masę rozpędową aż do największych rozmiarów; mogą być także włączane i wyłączane podczas ruchu.

Berlin-Anhaltische Maschinenbau Aktiengesellschaft Dessau

Zweigniederlassung der Bamag-Meguin Aktiengesellschaft

5992b

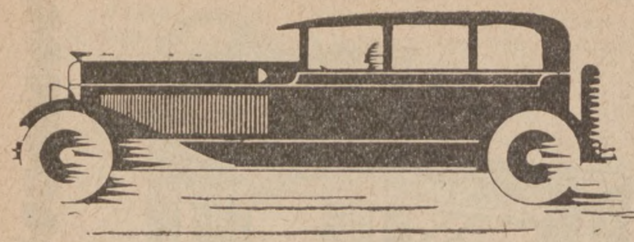
Rowery

specjalnej marki „SIMSON" znane pod nazwą „DAS STARKE RAD" (silne koło), również wszelkie pierwszorzędne fabrykaty dostarcza natychmiast po cenach przystępnych

7072

„UNION"

Danzig-Langfuhr, Ringstr. 5d

Dział Samochodowy

Rozwój nowej placówki organizacyjnej w Wielkopolsce

W numerze 8, 9 i 10 naszego tygodnika pisaliśmy o kupiectwie samochodowem i o ukonstytuowaniu się Związku Kupców i Przemysłowców Samochodowych Ziem Zachodnich z siedzibą w Poznaniu.

Obecnie czujemy się w miłym obowiązku stwierdzić, że w Związku tym wre praca organizacyjna, praca intensywna, spełniana w poczuciu powagi i zdrowego optymizmu.

Zwłaszcza Zarząd Związku w ścisłej współpracy z Komisją techniczną opracowuje w poszczególnych sekcjach nader ważne zagadnienia, rozwiązanie których będzie przedłożone na najbliższem walnem zebraniu.

Aby odpowiedzieć na liczne zapytania od naszych czytelników i poinformować ogół kupiectwa samochodowego w całej Polsce o Związku, podajemy poniżej ważniejsze paragrafy Statutu Związku.

I. Nazwa, cel, siedziba i zakres działania.

§ 1. Stowarzyszenie nosi nazwę: Związek Kupców i Przemysłowców Samochodowych Ziem Zachodnich. Terenem działalności Związku jest obszar Poznański i Pomorze. Siedziba Związku mieści się w Poznaniu. Związek jest apolityczny.

§ 2. Zadaniem Związku jest obrona wspólnych interesów zawodowych członków w najszerszem tego słowa znaczeniu, w szczególności przez:

a) dążenie do zrzeszenia w sobie wszystkich kupców i przemysłowców branży samochodowej w obrębie Poznańskim i Pomorza;
b) wprowadzenie jednolitych warunków handlu, tak w stosunku do producentów, jak i w stosunku do odbiorców;
c) reprezentacje interesów zrzeszonej w stowarzyszeniu branży wobec wszelkich władz tak państwowych jak i samorządowych;
d) współpracę z państwowemi i samorządowemi instytucjami w zakresie organizacji handlu samochodowego;
e) urządzanie wystaw, pokazów i t. p. imprez;
f) nawiązanie i utrzymywanie łączności zawodowej i organizacyjnej z analogicznemi stowarzyszeniami w innych dzielnicach Rzeczypospolitej Polskiej.

II. Prawa i obowiązki członków.

§ 3. Członkiem Stowarzyszenia może być osoba fizyczna lub prawna, która trudni się zawodowo handlem lub przemysłem w zakresie branży samochodowej i pokrewnych. Rozliczamy członków:

1. honorowych — wybieranych przez Walne Zgromadzenie za wybitne zasługi wobec automobilizmu lub Związku;
2. zwyczajnych i
3. popierających.

§ 4. Osoby, chcące przystąpić do Stowarzyszenia jako członkowie zwyczajni, składają na ręce Zarządu deklarację pisemną, w której poddają się wszystkim postanowieniom statutu i zobowiązują się wykonywać należycie i lojalnie uchwały Związku pod rygorem skutków uchwalonych przez Związek. O przyjęciu członka decyduje Zarząd, który ma prawo odmówić przyjęcia bez podania powodów. Od odmownej decyzji można się odwołać do Walnego Zgromadzenia.

§ 5. Obowiązkiem członka jest regularna opłata składek i innych opłat, następnie podporządkowanie się wszystkim zarządzeniom i uchwałom, które zapadną zgodnie z postanowieniem statutu.

§ 6. Każdy członek ma prawo jednego głosu na Walnem Zgromadzeniu, następnie korzysta z czynnego i biernego prawa wyborczego w obrębie organizacji Stowarzyszenia.

§ 7. Członek może wystąpić ze Związku, jednakże za trzymiesięcznem wypowiedzeniem na końcu kwartału kalendarzowego, przyczem wypowiedzenie uskutecznione być musi pisemnie listem poleconym na ręce Zarządu. Aż do końca tego okresu odpowiada członek za swe zobowiązania wobec Stowarzyszenia, traci wprawdzie prawo członka z chwilą zgłoszenia wypowiedzenia.

§ 8. Zarząd ma prawo wykluczyć każdego czasu członka nie respektującego decyzji i uchwał organów Stowarzyszenia, w szczególności działającego na szkodę Związku. Od decyzji wykluczającej przysługuje członkowi prawo odwołania się do Walnego Zgromadzenia, atoli z chwilą zawiadomienia o tej decyzji wykluczającej, traci członek natychmiast prawa związkowe.

Organa Stowarzyszenia.

§ 11. Organami Stowarzyszenia są:

a) Walne zgromadzenie,
b) Zarząd,
c) Komisja Techniczna,
d) Komisja Rewizyjna.

§ 14. Uchwały, we wszystkich sprawach rozpoznawanych przez Walne Zgromadzenie, zapadają zwykłą większością głosów za wyjątkiem praw statutu i rozwiązania Związku, do których potrzebna jest kwalifikowana większość, czyli, że obecność $^2/_3$ członków na Walnem Zgromadzeniu.

§ 18. Zarząd składa się z siedmiu osób, wybieranych na okres jednoroczny. Członkowie Zarządu wybierają z pośród siebie prezesa i rozdzielają między siebie poszczególne funkcje związkowe.

§ 19. Zarząd reprezentuje Stowarzyszenie nazewnątrz i załatwia wszystkie sprawy dotyczące zakresu działania Związku, o ile sprawy te w myśl § 13 nie należą do kompetencji Walnego Zgromadzenia. Zarząd może powziąć uchwałę przy obecności conajmniej 3 członków.

§ 21. Komisja Techniczna składa się najwyżej z dwunastu członków wybieranych przez Walne Zgromadzenie również na okres roczny i ma za zadanie technicznie kierować pracami Związku, udzielać porad fachowych, konsultacyj i taksowań.

§ 22. Walne Zgromadzenie wybiera Komisję Rewizyjną, przeprowadza kontrole funduszów i wydatków Związku.

§ 23. Każdy członek zobowiązany jest wynikły między poszczególnemi członkami Stowarzyszenia spór podać do de-

cyzji Sądu Arbitrażowego, który sprawę rozstrzyga bezapelacyjnie. Sąd Arbitrażowy składa się z członka Zarządu i Komisji Technicznej (dwóch członków).

Założycielami Związku są:

pp. inż. Michał Bagatyrew, firma „Elibor" Sp. Akc., dyr. Sierszyński, firma „Austro-Daimler" T. A., Piotr Czarnecki, firma „Komna", Antoni Tatarski, firma A. Tatarski, Juljan Pniewski, firma J. Pniewski, Siejkowski, firma Garaż Międzynarodowy, Stanisław Gulczyński, firma St. Gulczyński.

Międzynarodowe zagadnienia automobilizmu

Niesłychanie szybki rozwój automobilizmu, zwłaszcza w ostatnich kilku latach, wysunął szereg kwestyj, wymagających międzynarodowego uzgodnienia. To też Międzynarodowy Związek Automobilklubów w Paryżu prowadzi intensywną działalność w kierunku rozpatrzenia i unormowania wielu zagadnień z dziedziny automobilizmu.

Delegatem polskim do tej organizacji jest dyr. Janusz Regulski.

Stowarzyszenie Międzynarodowe rozpoczęło obecnie jaknajenergiczniejszą działalność w dziedzinie turystyki. Turystyka odgrywa dziś olbrzymią rolę w dziedzinie gospodarczej każdego kraju. Dlatego też działalność klubów automobilowych spotyka się w tym kierunku z ogromnem poparciem ze strony poszczególnych rządów. Komisja turystyczna Związku, mająca swoje stałe biuro w Genewie, uchwaliła, aby poszczególne kluby utworzyły i rozwijały biura turystyczne w celu ułatwienia automobilistom turystyki. Międzynarodowa Komisja Turystyczna wydała atlas turystyczny całej Europy, a nadto opracowała dokładny schemat pracy biur turystyczn. Biuro takie istnieje również przy Automobilklubie Polski w Warszawie i obecnie znacznie rozszerzyło swą działalność.

Zadaniem biura jest dostarczanie automobilistom dokładnej marszruty do wszystkich miejscowości w Europie, wydawanie „tryptyków" i t. zw. „carnet de passage" na wyjazd zagranicę, udzielanie informacyj ogólnych co do hoteli, rozkładów kolejowych, wymiany pieniędzy, stanu poszczególnych dróg w kraju i zagranicą a nadto przeprowadzenia sygnalizacyj drogowych, ułatwianie zaopatrywania automobilistów w benzynę, oliwę i akcesorja, w odpowiednie mapy i przewodniki.

Dla Polski turystyka automobilowa ma znaczenie bardzo duże, tembardziej, że dotychczas jest mało rozwinięta. Rozwój turystyki przyniósłby ogromne korzyści materjalne, a również pod względem propagandy zagranicznej odegrałby poważną rolę. Ze sprawą turystyki wiążą się bezpośrednio formalności graniczno-celne. W Polsce sprawy te nie są jeszcze uregulowane, gdyż przejazd przez niektóre posterunki, np. w niedzielę lub w pewnych godzinach dnia jest zamknięty, na co turyści zagraniczni ogromnie się uskarżają. Pozatem w niektórych krajach obowiązują t. zw. karty pobytowe, za które automobiliści muszą płacić pewną sumę, w zależności od ilości pobytu w danym kraju. Związek postanowił użyć wszelkich wpływów, aby karty te zostały skasowane.

Ostatnia Konferencja Związkowa zajmowała się poza sprawami turystyki i biur turystycznych sprawą świateł oślepiających przy mijaniu się samochodów w nocy. Wypowiedziano się za obowiązkowem przyciemnianiem świateł, przytem na wniosek delegacji polskiej ustalono, że przyciemnianie winno następować w chwili, gdy jeden z samochodów zażąda tego przez mrugnięcie światłem.

Sport automobilowy należy zawsze i wszędzie rozumieć przedewszystkiem jako środek najlepszej i najskuteczniejszej propagandy rozwoju automobilizmu użytkowego. Komisja sportowa przy Związku ustala zasady i ramy, w jakich sport automobilowy w poszczególnych krajach winien się rozwijać. Regulaminy wszelkich imprez sportowych układane są pod

katem widzenia udoskonalenia technicznego samochodów, jako doskonałego środka lokomocji. W tej dziedzinie Polska ma do zanotowania sukces na terenie międzynarodowym, w roku bieżącym do Międzynarodowej Komisji Sportowej, w skład której wchodzi 8 największ. państw o najsilniej rozwiniętym sporcie i przemyśle automobilowym, wybraną została i Polska, a zaszczyt reprezentowania jej na forum międzynarodowem przypadł p. Januszowi Regulskiemu.

Działalność klubów automobilowych w niektórych krajach doszła do takich rozmiarów, że np. Automobilklub Włoski jest już dziś oficjalnie instytucją rządową w zakresie organizacji automobilizmu i turystyki. Automobilklub Polski jako instytucja młodsza, tak daleko w rozwoju swym nie zaszedł, jednakże jest w najściślejszym kontakcie z instytucjami rządowemi i korzysta z wydatnej pomocy ze strony Ministerjum Robót Publicznych, Min. Spraw Wojskowych i innych instytucyj państwowych. S. G.

Dzielny robotnik z narażeniem życia walczył z ogniem

Podczas gaszenia ognia, jaki powstał w dniu 1. b. m. w składach wolnocłowych General Motors w Polsce przy ul. Wolskiej 101/103/105 w Warszawie, wszyscy robotnicy dali wielki dowód poświęcenia. Przystępowali oni do ratunku tak, jak gdyby chodziło o ich prywatną własność.

Pierwszy pospieszył na ratunek robotnik Tomaszewski Antoni, lat 22, zamieszkały w Skrudzie, który pracuje przy montowaniu kół. Tomaszewski, skoro tylko zauważył ogień, chwycił gaśnicę i wbiegł do płonącego już składu materjałów piśmiennych. Na Tomaszewskim zajęło się ubranie; wówczas nie tracąc przytomności, skierował na siebie prąd mieszanki z gaśnicy. Inni robotnicy, którzy również przy pomocy gaśnic usiłowali stłumić pożar, nie zauważyli Tomaszewskiego i oblali go mieszanką z gaśnic, co spowodowało zatrucie, wskutek czego Tomaszewski spadł z drabiny i uległ poparzeniu i potłuczeniu. Poszkodowanemu Tomaszewskiemu udzieliło pomocy Pogotowie Ratunkowe.

Dzięki szybkiemu ratunkowi Tomaszewski przyszedł szybko do zdrowia, tak, że na drugi dzień zjawił się już do pracy.

Zniszczone przy gaszeniu pożaru ubranie zostało odkupione Tomaszewskiemu przez Zarząd fabryki.

Zaznaczyć należy, że Antoni Tomaszewski już po raz drugi w swem życiu zapobiegł groźnemu pożarowi. Pierwszy raz miało to miejsce w fabryce Lilpopa, gdzie Tomaszewski przedtem pracował.

Z RUCHU SAMOCHODOWEGO

AUTOBUSOWE LINJE TOWAROWE.

Rozwój ruchu autobusowego w Polsce wkroczył na nową fazę. Oto przed niedawnym czasem powstała pierwsza w Polsce wyłącznie towarowa linja autobusowa, finansowana przez gminę m. Krakowa, kolejkę Kraków—Kocmyrzów i parę firm ekspedycyjnych. Przedsiębiorstwo autobusowe rozwija się tak pomyślnie, że koncesjonarjusze zamierzają uruchomić nowe linje. Narazie autobusy towarowe obsługują linję Kraków—Andrychów, siedzibę wielkiej fabryki wyrobów płóciennych.

ILE FABRYK PRODUKUJE „CHEVROLETY".

17 fabryk, prowadzonych przez Departament Eksportu General Motors poza granicami Stanów Zjednoczonych, montuje tylko wozy osobowe i ciężarowe marki Chevrolet. Sześć takich fabryk znajduje się w Australji, pięć w Europie; trzy w Południowej Ameryce i po jednej w Południowej Afryce, w Porcie Elżbiety, na Nowej Zelandji, w Wellington, w Aleksandrji, Batawji i Osaka. Ośm fabryk Chevrolet prowadzonych jest w Stanach Zjednoczonych i Kanadzie. Ogólna liczba fabryk, produkujących wozy marki Chevrolet, wynosi 25.

IMPORT SAMOCHODÓW DO POLSKI.

W ciągu roku 1928 import samochodów do Polski wyniósł około 7.000 sztuk. Najwięcej samochodów importowano z Ameryki — 40% całego importu, z Francji — 20%, z Niemiec — 14%, z Włoch — 11%. z Czechosłowacji — 7%, z Austrji — 6% i z Belgji — 2%. W eksporcie samochodowym Czechosłowacji Polska zajmuje drugie miejsce.

ZDOBYCZE TECHNICZNE W R. 1928.

Rok 1928 przyniósł w dziedzinie przemysłu samochodowego następujące ulepszenia: ułatwione prowadzenie wozu, łatwiejszą obsługę, zwiększenie elastyczności silników, większy zapas siły, urządzenie przekładni, mające na celu oszczędzanie maszyny, cichą jazdę, automatyczne sprzęgło. Są to tylko zmiany najważniejsze. Wiadomo powszechnie, że jeszcze wiele zostaje do zrobienia, przedewszystkiem rozwiązanie kwestji wydechu.

OSTATNI REKORD SZYBKOŚCI.

W dniu 11 marca r. b. na wybrzeżu Florydy angielski major Segrave osiągnął na samochodzie „Złota Strzała" nowy rekord szybkości, przebywając w ciągu 15,15 sekund przestrzeń 1 mili, czyli rozwinął szybkość 231,51 mil na godzinę.

Średnia szybkość wynosiła 231,352 mil, czyli **372,501 klm.**

UREGULOWANIE RUCHU PIESZEGO.

Magistrat m. Warszawy postanowił zaprowadzić w celu unormowania ruchu pieszego guziki żelazne o błyszczącej powłoce niklowo-miedzianej, które użyte będą do oznaczania miejsc przejścia dla przechodniów w bardziej ruchliwych miejscach. Guziki te będą wtłaczane w jezdnie. Roboty mają być dokonane w początkach maja.

ILOŚĆ SAMOCHODÓW W AMERYCE.

Według ostatnio zebranych statystycznych danych, liczba zarejestrowanych samochodów w Stanach Zjednoczonych wynosiła na 31 grudnia r. ub. 24.384.488, z której 21.202.293 stanowiły wozy pasażerskie.

Apel do krajowych fabryk maszyn rolniczych

Fabryki krajowe upraszamy, aby nam donosiły o wszystkich nowościach w zakresie ich produkcji. Chętnie stawiamy łamy nasze bezinteresownie do usług przemysłu krajowego. Przy tej sposobności musimy podnieść ten smutny fakt, że podczas gdy zagraniczne firmy bardzo skwapliwie korzystają z reklamy w naszem piśmie i często donoszą nam o ostatnich zdobyczach w fabrykacji maszyn rolniczych, to nasz przemysł krajowy nie ma w tym względzie — zdawałoby się — nic do powiedzenia, a przecież wiadomo, że i u nas ta gałąź przemysłu stale się podnosi i wypuszcza na rynek coraz nowe wyroby lub też ulepsza dotychczasowe. W interesie rozwoju przemysłu krajowego prosimy fabryki krajowe, by o wszystkich swoich nowościach nas w pierwszym rzędzie informowały.

WYDAWN. „RYNKU METALOWEGO I MASZYNOWEGO".

Przemysł maszyn i narzędzi rolniczych w Polsce

(Ciąg dalszy.)

„Unja", Zjednoczone Fabryki Maszyn, dawniej A. Ventzki, Blumwe, Peters S-ka Akc. obejmuje właściwie dwie fabryki maszyn rolniczych, albowiem „Blumwe" jest fabryką obrabiarek do drzewa. Poniższe daty dotyczą fabryki „A. Ventzki" w Grudziądzu. Powierzchnia placowa — 71 485 m², powierzchnia zabudowana — 57 217 m², stacja siły — 1 400 HP. Produkcja za lata 1924-25 i 1925-26 w sztukach i tonach wyraża się w następujących liczbach: pługi — 10 048 szt., 1 020 ton; pielniki — 1 170 szt., 46 ton, 1 881 szt., 74 tony; obsypniki — 1 839 szt., 55 ton, 1 688 szt., 44 tony; kultywatory — 1 588 szt., 184 tony, 5 194 szt., 518 ton; grabie — 1 179 szt., 177 ton, 1 949 szt., 191 ton; siewniki — 793 szt., 368 ton, 1 661 szt., 753 tony; parniki — 4 745 szt., 701 ton, 5 714 szt., 838 ton; brony sprężynowe — 1 426 szt., 65 ton, 2 487 szt., 112 tony; brony — 11 855 szt., 260 ton, 18 874 szt., 341 ton; gniotowniki — 536 szt., 7 ton, 530 szt., 7 ton; płóczki — 199 szt. 26 ton, 10 szt., 1 tona; kartoflarki — 267 szt., 75 ton, 345 szt., 98 ton; znaczniki i dołowniki — 125 szt., 34 ton, 168 szt., 49 ton; głębosze — 1 184 szt., 33 ton, (25-26 r.); walce, włóki etc. — 125 szt., 52 tony, (25-26 r.), razem — 35 773 szt., 2 924 tony, 55 235 szt., 4 231 ton. Eksport za rok 1925-26 — 267 096 klg.

„H. Cegielski, T-wo Akc. Fabryki maszyn rolniczo-przemysłowych, lokomobil parowych, parowozów i wagonów kolejowych". Ogólna powierzchnia placów — 1 300 000 m², powierzchni zabudowanej — 100 000 m², stacji siły — 5 500 HP. Dział maszyn i narzędzi rolniczych obejmuje produkcję: młocarń, przystawek, maneży, lokomobil parowych, kartoflarek, siewników, grabi konnych, sieczkarń, bron talerzowych, ugniataczy podglebia.

„Kraj", S-ka Akc., Fabryka maszyn i narzędzi rolniczych, dawniej A. Vaedtke w Kutnie. Powierzchnia placów — 17 278 m², powierzchnia zabudowana — 10 800 m², stacja siły 165 HP. Produkcja: maneże, młocarnie włościańskie: 1913 r. — 2 200 000 klg., 1924 r. — 860 000 klg., 1925 r. — 1 033 933 klg.

Fabryka pługów pod firmą „Józef Sucheni" w Gidlach, mała fabryka, ale wyrabiająca niezmiernie popularne wśród włościaństwa pługi jednoskibowe bez przodka. Powierzchnia placu — 1 ha, powierzchnia zabudowana — 3 000 m², stacja siły — 45 HP. Produkcja w 1913 i w 1925 roku w sztukach pługi N. 00 — 3 500, 4 400; pługi N. 0 — 9 000, 11 500; pługi N. 1 — 13 500, 17 000; pługi N. 1 — 5 000, 6 300; pługi N. 2 — 5 000, 6 300; pługi N. 3 — 1 000, 1 300; radełka — 2 000, 2 500; brony — 500, 600.

Przytoczony powyżej ilustrujący materjał statystyczny, dotyczący koncernów, średniej i mniejszej fabryki, daje dość wyrazisty obraz charakteru przedsiębiorstw, zakresu i wielkości ich produkcji. Poza tem do większych fabryk z szerszym zakresem ekspansji zaliczyć wypadnie: „M. Wolski i S-ka" w Lublinie, „Bracia Perlis" w Łochowie, „Suchedniowska Fabryka Odlewów" w Suchedniowie, „H. Mühsam" we Włocławku, „Ostrówek" w Ostrówku pod Łochowem, „A. Drewitz" w Toruniu, „Głogowski i Syn" w Inowrocławiu, „Nitsche i S-ka" w Poznaniu, „Odlew" w Krakowie, „Oświęcim" w Oświęcimiu, „M. Sarna w Płocku, „Trzebinia" w Trzebini.

HANDEL WEWNĘTRZNY.

W poszczególnych dzielnicach państwa handel maszynami i narzędziami rolniczemi ma oddzielny i specjalny charakter, lecz cechą wspólną jest jego rozstrzelenie, rozbicie na bardzo znaczną ilość drobnych interesów. Dominującą rolę w handlu maszynami i narzędziami rolniczemi odgrywa bezsprzecznie S-ka Akc. „Kooprolna" (dawniej „Kooperacja Rolna"), reprezentująca 41 Syndykatów Rolniczych, posiadających łącznie 124 filje i agentury. Wybitna rola „Kooprolnej" w handlu maszynami i narzędziami rolniczemi polega nie na sumie obrotów w tym dziale, lecz przedewszystkiem na ogólnem jej znaczeniu na rynku rolniczym, oraz na posiadaniu rozległego aparatu handlowego. Teren działalności wydziału maszynowego „Kooprolnej" obejmuje przedewszystkiem Kongresówkę, potem Kresy Wschodnie. Na tym samym terenie poza „Kooprolną" i Syndykatami Rolniczemi, działa również Centrala Spółdzielczych Stowarzyszeń Rolniczo-Handlow. Centrala reprezentuje włościańskie organizacje rolniczo-handlowe. Prócz tego na terenie Kongresówki działa również kilka większych i szereg mniejszych firm prywatnych, lecz tak zwane Społeczne Organizacje Rolniczo-Handlowe są czynnikiem przeważnym. W Małopolsce prócz Syndykatu Rolniczego w Krakowie, Banku Rolniczego we Lwowie, oraz Związku Ekonomicznego Kółek Rolniczych, znajduje się również znaczna ilość firm prywatnych, często będących w bliskim kontakcie z przemysłem czeskim, a poniekąd i niemieckim. Rola prywatnego handlu na terenie Małopolski jest znacznie większa niż w Kongresówce. Na Kresach Wschodnich działa również szereg syndykatów i organizacyj rolniczo-handlowych,

rozrzuconych po całym terenie, oraz niezmiernie wielka ilość firm prywatnych, przeważnie drobnych, handel prywatny na kresach również dominuje. W Poznańskiem i na Pomorzu społeczne organizacje rolniczo-handlowe, pomimo silnego wogóle ruchu kooperacyjnego, przedewszystkiem w dziedzinie kredytu, nie obejmują handlu maszynami i narzędziami rolniczemi. Znajduje się on przedewszystkiem w rękach drobnych firm prywatnych, gęsto rozsianych po całym kraju, przyczem zwykle skład maszyn i narzędzi rolniczych jest połączony z warsztatem reparacyjnym.

EKSPORT I IMPORT.

„Bilans Handlowy Królestwa Polskiego", opracowany pod kierunkiem Henryka Tenenbauma (wydany w 1916 r.) podaje następujące dane, dotyczące produkcji, oraz przywozu i wywozu maszyn, narzędzi i sprzętów rolniczych w Kongresówce.

Tablica produkcji (według statystyki Ministerjum Handlu i Przemysłu).

Nazwa wytworu	1910 r. tys. pud	1910 r. tys. sztuk	1910 r. tys. rub.	1911 r. tys. pud.	1911 r. tys. sztuk	1911 r. tys. rub.	1912 r. tys. pud.	1912 r. tys. sztuk	1912 r. tys. rub.	Średnia wartość wytwor. w tys. rub.
Szpadle	279,5	—	—	225,8	—	—	260,2	—	—	868,4
Widły	75,9	384,0	—	91,5	360,0	—	65,3	336,0	—	471,2
Grabie	2,2	—	—	3,5	—	—	0,9	—	—	10,3
Pługi	120,8	0,3	—	148,8	0,2	—	165,1	0,2	—	415,3
Brony	0,9	0,2	—	0,6	0,2	—	0,9	0,2	—	6,1
Młocarnie do koniczyny	—	—	5,2	—	—	5,5	—	—	4,9	5,2
Młocarnie ręczne i konne	8,4	2,0	—	128,3	2,2	—	135,0	—	2,3	550,8
Młynki i sortowniki	3,9	0,3	0,3	3,7	1,3	0,4	3,5	1,3	0,3	41,4
Kieraty konne	143,3	3,8	8,9	171,4	4,3	9,0	191,1	5,3	8,1	720,5
Grabiarki konne	—	—	—	—	0,004	—	0,3	—	—	1,8
Sieczkarnie	53,9	12,2	4,2	74,9	14,0	4,4	85,9	15,0	4,0	621,5
Elewatory i wytrząsacze	6,4	0,007	—	7,0	—	—	7,8	—	—	30,4
Walce	0,4	0,002	—	1,1	0,003	—	1,0	0,002	—	2,0
Części zapas. maszyn roln.	40,5	—	41,6	52,8	—	53,6	56,3	—	62,5	270,7
Maszyny mleczarskie	—	—	—	0,6	—	—	0,6	—	—	4,8
Odkładnice i lemiesze	35,3	—	—	116,4	—	—	113,0	—	—	234.5
	847,0	402,8	60,2	1.026,4	382,2	72,9	1.087,7	329,0	82,2	4.254,9

Bilans w tys. pudów:

	Wywóz Do Cesarstwa	Wywóz Zagranicę	Przywóz Z Cesarstwa	Przywóz Z zagranicy	Przewyżka wywozu nad przywozem
1899 r.	301,0	0,5	19,0	228,8	54
1900 r.	292,0	7,7	30,0	178,3	91
1901 r.	243,0	8,0	92,0	191,7	33
1909 r.	671,2	5,0	120,8	357,1	198
1910 r.	797,2	2,1	154,0	473,9	172
1911 r.	1009,9	3,7	159,0	621,8	231
1912 r.	1224,7	1,5	391,6	920,9	86

Dane produkcji na podstawie dat rosyjskiego Ministerjum Handlu i Przemysłu są zbyt niskie. Według H. Tenenbauma wytwórczość maszyn rolniczych w Kongresówce wynosi rocznie ca 6 000 000 rb. Bilans za lata 1899 — 1912 wykazuje dobitnie, że Kongresówka w tym okresie była krajem eksportującym maszyny rolnicze, szczególnie dobitnie uwydatnia się to, jeśli wykluczyć obrót z zagranicą, rozpatrywać tylko obrót z Cesarstwem. Takie wykluczenie zagranicy jest zupełnie uzasadnione, albowiem przeważna część maszyn rolniczych po 5 rb. wartość wywozu do Cesarstwa wyniesie 4,6 miljonów rubli, a przywozu z Cesarstwa 1 miljon rubli. Bilans zatem Kongresówki w dziale maszyn i narzędzi rolniczych posiadał wybitnie czynny charakter. (Masz. Roln.)

Inż. technolog W. K. Wierzejski.

Smarowanie i naoliwianie maszyn rolniczych

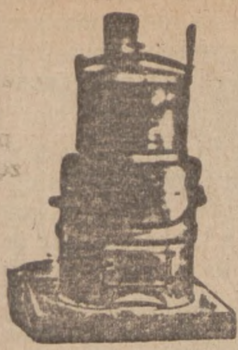
Warunkiem bodaj że najważniejszym dla utrzymania sprawności maszyn rolniczych i silników jest dobre smarowanie i naoliwianie. Jedno i drugie źle wykonywane lub zbyt obficie odbija się ujemnie na maszynach, a u motorów objawia się tak zwanem pukaniem czy klekotaniem. Pukanie motorów powstaje przez to, że w cylindrze osadzają się krusty czy twarde osady oliwne (węgiel oliw.), które przez ruch tłoka rozgrzewają się aż do czerwoności, od ich żaru zapala się gaz prędzej, aniżeli to nastąpić powinno drogą normalną przez świeczki. To przedwczesne zapalanie i wybuchanie gazu ujawnia się ostremi, dźwięcznemi uderzeniami, a skutk. czego jest przedwczesne zużywanie i wycieranie różnych łożysk. Przy motorach powstać mogą także z innych powodów pukania, te jednak różnią się od powyższych dźwiękiem i siłą, a rozpozna i odróżni je łatwo wprawne ucho sumiennego maszynisty.

Dowiedzioną jest rzeczą, że każda oliwa smarna, nawet najlepsza i najwłaściwsza dla danego typu silnika, po dłuższym czasie pracy motoru osadza na ścianach spaliska pewne ilości krusty (węgla) oliwnej, a zwłaszcza na głowicy cylindra i spodzie tłoka. Osady te łatwo można usunąć: trzeba do tego zdjąć wieko cylindra i wyskrobać osad trójkątnem wyskrobaczem.

Często zauważyć można dymienie motorów. Miewa ono różne przyczyny. Najczęściej jednak powodują je albo przeoliwienie motoru, albo przetłuszczona mieszanka powietrza gazowego, a nierzadko także zanieczyszczenie i utworzenie się osadu oliwnego w spalisku. Zaradza się temu przez dokładne wyczyszczenie cylindra i tłoka.

Dla utrzymania sprawności maszyn i motorów trzeba też otoczyć czujną opieką tryby, obracadła a napędy oraz tak zwane mechanizmy różniczkowe, a przedewszystkiem dbać o ich staranne i regularne naoliwianie i smarowanie.

Wyrabiam masowo!

PARNIKI

do kartofli oryginalne „AGRA”

Taczki całożelazne

Aparaty do rznięcia słomy

Śrutowniki do śrutowania zboża na kamieniach.

Ryszard Liska

5907 WĄGRÓWIEC

FABRYKA MASZYN I KOTLARNIA

„IDEAŁ”

nóż do krajania słomy

na ściółkę

tani — praktyczny — trwały

Jedyni producenci 3641

Centrala Pługów Parowych T. z o. p. Fabryka Maszyn

Poznań, św. Wawrzyńca 36. Telefon 6117 i 6950

EKSPORT KOS

M. SCHENKER-GOTTESMANN

WIEDEŃ II, Taborstrasse 10.

Kosy „Szczyt”

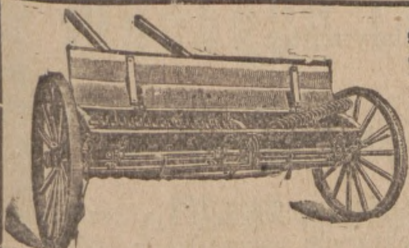
są niezrównane w jakości, dlatego używane są w rolnictwie różnych krajów.

7036 Codziennie nadchodzą **wyrazy uznania** jak poniżej:

Zbydniów, 3. 8. 1928
pow. Tarnobrzeg

Kosy nadesłane są bardzo dobre i wszyscy je bardzo chwalą. Wszyscy dziękują za dobry towar. Jesteśmy Szan. firmie bardzo wdzięczni i zawsze ją popierać będziemy.

Wawrzyniec Guz.

„Claas Patent”

siewnik nawozowy

przewyższa znacznie siewniki nawozu innych systemów. Bardzo dokładna czynność roztrząsania nawozów.

STALE NA SKŁADZIE
DOSTAWA NATYCHMIAST

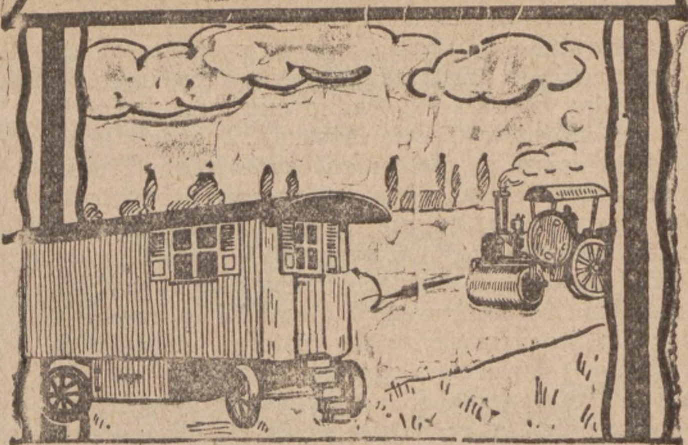
Dyr. Inż. Kuna - Krotoszyn
Mickiewicza 7. 6719

Zakład Wyrobów Drucianych

MICHAŁ RUS Zadziele obok Żywca

Poleca solidnego wykonania sprzęty kuchenne i przybory dla gospodarstwa, z drutu, cynowane oraz wycieraczki do butów wszelkich wymiarów, na żądanie wykonuje wszelkie artykuły druciane, według oryginalnych nadesłanych wzorów po bardzo przystępnych cenach. 6417

WOZY MIESZKALNE

BECZKOWOZY

dla walców i pługów parowych

Wielki wybór maszyn i narzędzi rolniczych

Specjalność: 7006a

maneże - walce

„Croskill“ i „Cambridge - Croskill“

Ceny niskie Dogodne warunki

Fabryka maszyn, wozów i odlewnia żelaza

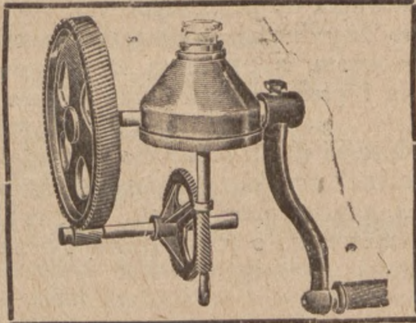
St. Malinowski

ŚREM
Telefon 17

Oddział POZNAŃ
Pocztowa 30. Tel. 28-26

Wszelkie części zapasowe wirówek do mleka do fabrykatów:

Alfa - Viola - Colibri - Daisy
Diabolo - Viking - Svecia - Roth
Perfekt 1—3, Picnir
Milena
Baltic
Gloria
Diadem
Minora-Oba
Göricke
Flott
Westfalia

poleca po znanych niskich cenach z natychmiastową dostawą.

Cenniki wysyła się na żądanie bezpłatnie! 6684

„CENTRYFUGA“

Fabryka przyborów do wirówek

GNIEZNO

Do smarowania trybów, obracadeł, napędni używa się najczęściej tłuszczów stałych. Jeżeli tych się używa, potrzebna jest dokładna i częsta kontrola i ponowne smarowanie, gdyż tłuszcz bywa często wygniatany, gromadzi się po brzegach kół, a zęby trybowe i wałki pędne ścierają się gwałtownie i grzeją, wyłamują się lub też wytapiają łożyska. Znacznie lepsze i bezpieczniejsze są oleje wisne czyli łęgo. Trudnopłynne, które, chociaż ustępują naporowi zębów trybowych i wałków, ciągle jednak powracają na miejsca, z których zostały wyparte.

Przy nowych maszynach trzeba olej do trybów i mechanizmu różniczkowego odnawiać i to zwykle co 50 godzin pracy maszyny czy motoru. Przytem należy tryby, a zwłaszcza zęby kół i napędni jak i mechanizmy różniczkowe dobrze wymyć benzyną lub naftą, a następnie dopiero nalewa się świeżą oliwę w przepisowej ilości.

Prócz tych ogólnych miejsc mają motory, traktory, pługi motorowe i wszelkie maszyny specjalne urządzenia, wymagające starannego smarowania. Są one jednak na wykazie, dołączonym do każdego z nich, osobno wymienione i przy maszynach naznaczone. Są to np. kierownice, wały biegowe, przeguby i sprzęgła kardana (o ile niema napędu łańcuchowego), przestawiaki i t. p. Łożyska i stawy sprężynowe powinny być smarowane dobrem smarowidłem tłuszczowem. Trzpienie, sworzenie i spinki sprężynowe zaopatrzone są zwyczajnie w osobne maźnice, które codziennie trzeba przykręcać. Przy niektórych systemach rolę tę pełnią knoty olejne. We wszystk. tych wypadkach należy, zwłaszcza przy nowych maszynach często kontrolować czy smarowanie odbywa się regularnie samoczynnie lub nie, a w razie potrzeby usunąć przeszkodę. Smary odświeżać co 50 godzin pracy, gdyż nowe maszyny zużywają więcej smarów.

Po tych ogólnych wskazówkach przejdziemy do wymogów i potrzeb smarniczych najwięcej używanych w rolnictwie i gospodarstwie rolniczem motorów i silników.

Motory elektryczne.

Znajdują one coraz powszechniejsze zastosowanie w gospodarstwach rolnych i domowych. Łatwość dostosowania do poszczególnych wypadków i potrzeb, wielkie dogodności i usługi, jakie oddają rolnikom i gospodarzom, zapewniają im stanowisko uprzywilejowane i pierwszeństwo nad innego rodzaju motorami.

Motorki elektryczne nie wymagają żadnej nadzwyczajnej opieki. W gospodarstwach rolniczych jednak, gdzie wobec pilności i nawału prac sezonowych, nietrudno o przeciążenie i brak czasu, a więcej jeszcze wobec różnorodności funkcyj, jakie motor pełnić musi, o mimowolne narażenie go na najrozmaitsze wpływy atmosferyczne i innych czynników zewnętrznych, motory te należy traktować z wielką ostrożnością i otaczać je czułą pieczą.

W wielu wypadkach motory nie są stałe, a raczej przenośne, wedle potrzeby przewożone bywają z miejsca na miejsce. W tym celu zmontowane są na podwoziu kołowem czy saneczkowem, aby z łatwością móc je ustawić w potrzebnem miejscu czy to na polu, czy w stodole, czy podwórzu. Sprawność tych motorów utrzymuje przedewszystkiem, pomijając prawidłowe obciążenie, puszczanie i wyłączanie, akuratne smarowanie i oliwienie łożysk i biegunów. Najczęściej mają one łożyska zwykłe suwowe; dopiero nowsze typy posiadają łożyska kulkowe i wałkowe.

Naoliwienie i smarowanie łożysk suwowych odbywa się systemem pierściennym, przy którym oliwa dochodzi do wałka osi zapomocą luźno ułożonego i wał motoru otaczającego pierścienia. Ponieważ motor elektryczny wykonywa liczne i bardzo szybkie obroty, przeto olej używany do smarowania łożyska, musi posiadać odpowiednie właściwości. Przedewszystkiem musi być łatwopłynny, przenikliwy i nie gęstniejący nawet przy dłuższem użyciu. Pozatem posiadać musi w wysokim stopniu własność smarną i chłodzącą w stopniu umiarkowanym, by temperatura łożyska utrzymywała się na odpowiedniej wysokości. Nadaje się do tego oliwa dla motorów i dynamo maszyn. Kto zamiast tej używa innej, wnet pożałuje swego postępowania. Oliwiarki napełniać tylko aż do kreski wskaźnika, lub dopóki z przelewu nie zacznie wyciekać. Ten ostatni trzeba często przeczyszczać. Oliwiarki i łożyska, zwłaszcza przy motorach starszych należy od czasu do czasu dobrze wymyć i przepłókać benzyną lub benzolem; nafta nie nadaje się do tego tak dobrze, gdyż trudno wysycha i ulatnia się.

Nowe motory z łożyskami kulkowemi i wałkowemi są równie wytrzymałe, a w dodatku mają jeszcze wiele dodatnich stron, których motory o łożyskach suwowych nie posiadają. Po pierwsze zużywają bardzo mało siły do własn. rozruszania i napędu i wyg. jest smarowanie. Nie potrzebują one smarowania oliwą, ale wystarcza miękki smar tłuszczowy. Po zużyciu jednej dozy należy łożyska przepłókać benzyną lub benzolem i potem nałożyć świeżego smaru. Do płókania łożysk nie należy używać nafty, gdyż ta zawiera kwasy, które wpływają ujemnie na delikatne łożyska kulkowe i wałkowe.

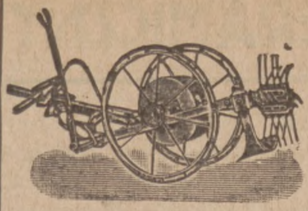
(Ciąg dalszy nastąpi).

Co słychać na rynku maszyn i narzędzi rolniczych?

W fabrykach maszyn i narzędzi rolniczych ruch się ożywił. Hurtownicy bowiem, syndykaty i spółdzielnie dały wytwórniom większe zamówienia. W najbliższych dniach spodziewać się należy również ożywienia w detalu. Ze względu na to, że rok ubiegły był dla rolników, wskutek utrudnień wywozowych i niskich cen na zboże na rynku krajowym, szczególnie ciężki, horoskopy na sprzedaż maszyn w bieżącym sezonie nie są zbyt pomyślne. Import maszyn rolniczych z zagranicy zmniejszył się znacznie, wskutek wysokich ceł przywozowych. Fabryki krajowe sprzedają towar na kredyt sześciomiesięczny, podczas gdy przedstawiciele firm zagranicznych udzielają kredytu rocznego, a nawet w niektórych wypadkach półtorarocznego. Natomiast hurtownicy i detaliści sprzedają zarówno maszyny krajowe, jakoteż zagraniczne na weksle z terminem do 12 miesięcy. Ruch w dziale narzędzi rolniczych osiągnął większe ożywienie. Przywóz narzędzi obcych, zwłaszcza niemieckich, uległ znacznemu zmniejszeniu. Ceny utrzymują się na poziomie niezmienionym. Warunki pokrycia: weksle do 4 miesięcy. Wśród fabrykantów narzędzi rolniczych ujawniają się coraz bardziej tendencje do stworzenia syndykatu.

(aw).

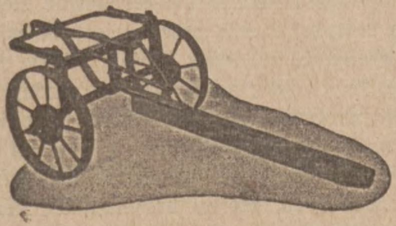
Najkorzystniejsze źródło zakupu dla odsprzedających

Wyrabiamy masowo jako specjalność:

kopaczki „Gwiazda B"

do kopania ziemniaków bezsprzecznie najpraktyczniejsze z wszelkich istniejących kopaczek

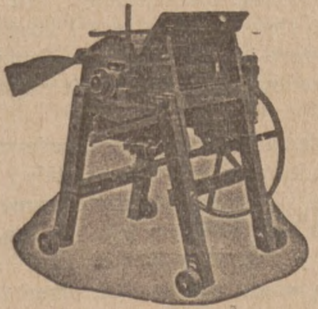
przodki „Naprzód"

do żniwiarek, całe z żelaza kutego, o wysokich kołach biegowych

młocarnie cepowe „Ideał"

na łożach kulkowych z hamulcem bębnowym, nadające się znakomicie dla średnich i mniejszych gospodarstw.

Prosimy zażądać ofert

BRACIA MALAK

Fabryka maszyn i odlewnia żelaza

Telegr.: Bramafa. **ŻNIN (Wlkp.)** Telefon nr. 30.

Wystawiamy na Powszechnej Wystawie Krajowej w Poznaniu w r. 1929.

7030

Najkorzystniejsze źródło zakupu dla odsprzedających

Głogowski & Syn

właśc.: Inż. Leon Czarliński

FABRYKI MASZYN

Inowrocław Telefon nr. 35

Brodnica (Pomorze) Telefon nr. 20

Maszyny rolnicze

Naprawy lokomobil, młocarń i motorów spalinowych

Pługi motorowe

5692

LEON CZARLIŃSKI

Składy Maszyn Rolniczych

Poznań, ul. Fr. Ratajczaka 14

Telefon nr. 3069

570?t

Łazarski, Bergmann i Ska

Sp. z o. o.

Poznań, ul. Zwierzyniecka 8. Telefon 6175.

Generalna reprezentacja największej fabryki części na świecie

P. D. Rasspe Söhne, Solingen.

Części zapasowe do żniwnych i in. maszyn rolniczych

Olbrzymie zapasy wszelkich części do kosiarek, żniwiarek i wiązałek wszystkich systemów — do siewników Westfalia — siewników rzędowych — opełaczy różnych systemów — do kultywatorów, grabi konnych i przetrząsaczy, noże do sieczkarń i do siekaczy do buraków, sztyfty do młocarń maneżowych, do bukowników do koniczyny, listwy bijakowe i inne części do młocarń parowych, łożyska kulkowe i rolkowe — sprężyny, nity — śruby. Wszelkie piły dla rolnictwa i przemysłu. Lemiesze i odkładnie — Windy Lewary, ręczne opełacze, toczaki etc.

6177 6539

Zastępstwo główne na Wielkopolskę i Pomorze samochodów i części do nich francuskiej fabryki „Mathis"

Problem mieszkaniowy

Problemem mieszkaniowym zajmują się żywo wszystkie sfery społeczeństwa. Czy to będzie znowu tylko słomiany ogień, który nas tak często ogarnia, by jutro zapomnieć i przejść do porządku dziennego nad tą klęską społeczną?

Możemy skonstatować, że tylko etatyści popierają ostatnie przedłożenia rządowe, których celem jest dostarczenie rządowi pieniędzy na budowanie. Jak mają być te olbrzymie sumy zużyte nikt nie wie. Stwierdzamy wyraźnie, że nawet etatyści nie wiedzą, jak zużyją te kwoty. Początkowo będzie ich zamało, by szeroko szastać pieniędzmi na eksperymenty. Gdy będzie dość już dochodów, oczywiście ściąganych drogą egzekucyj, to jeszcze nie będziemy mieli dostatecznych dowodów, że eksperymenty rządowe się udały.

Jeżeli dziś prywatny przedsiębiorca nie buduje, nie czyni tego jedynie, że brak mu kapitału potrzebnego, a choćby nawet miał kapitał i dosyć zamożnych lokatorów, którzy mogliby ponieść 30% kosztów budowy, by dostać własne nowoczesne mieszkanie, to na pokrycie pozostałych 70% kosztów budowy, nie stać lokatorów, a budowa domu okazuje się bezrentowną. Koszta budowy pokoju kalkulują się obecnie bez kosztów parceli na 600 dolarów najtaniej. Jeżeli na parceli, której koszt oblicza się na 6000 dolarów, wystawimy 10 mieszkań 3-pokojowych z kuchniami, czyli 40 pokojów, to koszty budowy wyniosą 24.000 dolarów, co wraz z kosztami parceli wyniesie kwotę 30.000 dolarów. Wystawimy dom o 14 mieszkaniach po 3 pokoje i kuchnie, to koszta te wyniosą około 36.000 dol. Koszta utrzymania realności czyli administracja, stróż, czyszczenie kominów, wodociągi, oświetlenie, wynoszą rocznie 500 dolarów, amortyzacja 1% — 300 dol., oprocentowanie za kapitał inwestowany i zapożyczony przynajmniej 10% rocznie — 3.000 wzgl. 3.600 dol. rocznie. — Rozliczenie to wykazuje nam, że czynsz najmu jednego mieszkania wyniesie 380 dol. w jednym wypadku, w drugim 270 dol. rocznie, czyli ponad 200 zł miesięcznie. Takiego czynszu nasi urzędnicy ani pracownicy umysłowi ani robotnicy żadną miarą płacić nie mogą, bo ich dochody nie są na tę miarę zakrojone. W starych domach czynsz takiego mieszkania wynosi obecnie maksymalnie 120 dolarów rocznie.

W ostatnich latach weszło w życie, że lokatorzy nowych domów bonifikowali budującemu około 30% budowy domu. Jeżeli nawet rozliczymy rentowność nowowybudowanego domu po potrąceniu nawet tej 30-procentowej bonifikaty, wynosi przy 12% oprocentowaniu kapitału czynsz prawie 350 dolarów w pierwszym, a 278 dol. w drugim wypadku; przy 10-procentowym oprocentowaniu zaś, czynsz w pierwszym wypadku wyniesie 236 a w drugim 223 dolarów rocznie.

Wątpliwe, czy za podaną kwotę dziś potrafi w Krakowie jakiś przedsiębiorca wybudować solidny dom, skoro budowy u nas normalnie trwają rok, a koszty oprocentowania inwestowanego kapitału w niemałej mierze przyczyniają się do podrożenia samych kosztów budowy.

Z tego wynika, że nie jest łatwo budować tanio, czyli tak, by lokator mógł opłacać normalnym czynszem na oprocentowanie inwestowanego kapitału. Jeżeli więc prywatny przedsiębiorca nie jest w możności dzisiaj zainteresować się budowaniem mieszkań, to etatyści z całą pewnością i na całej linji zawodzą. Przyznać trzeba, że rządowy projekt, który przewiduje masową budowę, liczył się z poklaskiem ze strony robotników, rękodzielników, drobnych kupców jak też zarobkującej inteligencji, któreto masy cierpią najwięcej z powodu braku mieszkań. Przecież tylko lokatorzy w starych domach mają ponieść ciężary na rzecz tych, którzy borykają się bez mieszkań.

Nie opłaca się budować, bo obecnie praktykowany system budowania jest drogi, przestarzały, nieracjonalny. Nie tylko oprocentowanie kapitału jest zbyt wysokie, lecz i koszta budowy są w złocie daleko wyższe jak przed wojną. Odwrotnie zarobki wszystkich niemal stanów są bezsprzecznie niższe jak dawniej.

Sedno zagadnienia budowania mieszkań leży przedewszystkiem w taniem a solidnem budowaniu, w tanim kapitale i w taniej administracji. Nie opłaca się dzisiaj administrowanie mieszkalnym domem, o ile właściciel musi, jak przed wojną, wykonywać na własny koszt potrzebne remontowania. Przeludnione mieszkania niszczeją więcej i prędzej jak przed wojna, a rygory ochrony lokatorów nie przyczyniają się do tego, by lokator dbał o przedmiot najmu. Dziś świadczenia na rzecz stróża i inne koszta administracyjne są kilkakrotnie wyższe jak przed wojną.

Zrozumiałą jest rzeczą, że jeżeli budować będą Państwo lub gminy, to koszty budowy nie będą mniejsze jak u przedsiębiorców prywatnych. A jeżeli wybudują domy taniej, to wybudują tylko fuszerkowane domy, a koszta administracyjne tych domów nie będą znowu tak skromne, jak u właścicieli prywatnych.

*

Kupiectwo jest zainteresowane nie mniej jak inne stany w rychłem uregulowaniu kwestji budowlanej. Przez budowanie ożywi się ruch handlowy. Przez budowanie niejeden kupiec będzie mógł otrzymać mieszkanie ludzkie. Handel atoli dziś jest wyczerpany i nie tylko, że nie może ponieść większych ofiar jak inne stany, jak to przewiduje projekt rządowy, przez progresywny wzrost stawek podatkowych specjalnie dla lokali handlowych, ale kryzys jaki przeżywa kupiectwo, wymaga, by stan ten był jaknajdalej szanowany.

Najważniejszego w zagadnieniu braku mieszkań nie poruszano dotychczas. Najbardziej trawi brak mieszkań robotników — twierdzą ich reprezentanci — a skoro robotnicy są bez mieszkań w miastach, to koszty rozbudowy mieszkań ponieść mają mieszkańcy miast.

Zapominają leaderzy sfer robotniczych, że robotnicy ze wsi coraz więcej garną się do miast, nie mając — wskutek braku taniej lokomocji — możności wracać codziennie na noc do domu. Za to nie wymagają komfortu i żyją w miejskich sute-

renach, na poddaszach, na peryferiach, w niemożliwych warunkach higienicznych. Zagadnienie braku mieszkań w miastach jest zatem kwestją nie tylko obchodzącą miasto, ale całą ludność państwa, a obciążenie podatkowe na rzecz funduszów koniecznych na rozbudowę mieszkań muszą ponieść wszyscy mieszkańcy państwa.

Przesilenie gospodarcze, które przeżywamy, w znacznej mierze spowodowane zostało tem, że w ostatnich trzech latach za dużo u nas inwestowano tak ze strony Państwa, jak ze strony prywatnej. Fiskalizm u nas nie pozwala na oszczędzanie. Bezspornem jest, że w stosunku do dochodu społecznego wydajemy na cele budżetowe Państwa, komunalne i opieki społecznej za dużo.

Nie zaprzeczalnem jest, że budowanie jest dla gospodarstwa społecznego najlepszym sposobem rozwiązania przesilenia gospodarczego. Z kosztów budowy 80% idzie na koszta robocizny.

Budujemy systemem przestarzałym, czyli używamy drogiego materjału w stosunku do zagranicy przynajmniej o 30% więcej, a brak systematyki, racjonalnego wyzyskania siły roboczej, przygotowania i tempo pracy wynoszą przynajmniej dalsze 30% w kosztach robocizny więcej aniżeli zagranicą.

Budowanie koszar dla masowych pomieszczeń jest dziś przesądzonem choćby już ze względów higienicznych; za to wskazane jest i konieczne budować dla napływającej ze wsi do miast masy robotniczej na peryferjach miast mieszkania z ogródkami, tak, by ludność napływowa nie marniała w suterenach. Koszta takich małych mieszkań, o ile będą budowane na parcelach miejskich, mogą być stosunkowo niskie, a o ile się je wybuduje wedle rozsądnego planu, masowo, fabrycznie, uczynią zadość swemu celowi. Robotnik będzie zadowolony, miast nie zeszpeci się koszarami, które zazwyczaj są rozsadnikami chorób i demoralizacji.

Mówiliśmy, że prywatni przedsięb. budują obecnie bez racjonalnej kalkulacji, ale ani urzędnicy państw. nie przeprowadzą tego przy obecnych cenach materjału i robocizny lepiej. Na Kresach budowali urzędnicy w ostatnich latach, a budowali marnie, drogo i zupełnie nieodpowiednio. Skoro dochód podatku nowego wyniesie w pierwszych latach w najlepszym razie 100 lub 200 miljonów rocznie, będzie można w całem Państwie wybudować 200 do 500 domów, maksymalnie dla 10.000 rodzin. Państwo będzie musiało powiększyć sztab urzędników dla kierowania budowami i administracją. Naczelna Izba Kontroli Państwa będzie musiała się znacznie powiększyć i kontrolować ten bałagan, który powstanie. Na tej drodze niestety niewiele pociech mieć będą ci, którzy oczekują jak zbawienia mieszkań. Miejmy odwagę stwierdzić, że projekt wyszedł ze strony etatystów. Etatyzm ma być kontynuowanym bez względu na dotychczasowe doświadczenia. Tak chcą fanatycy frontu gospodarczego i tak się też stanie, o ile się prócz papierowej rezolucji niczem nie przeciwstawimy.

R. P.

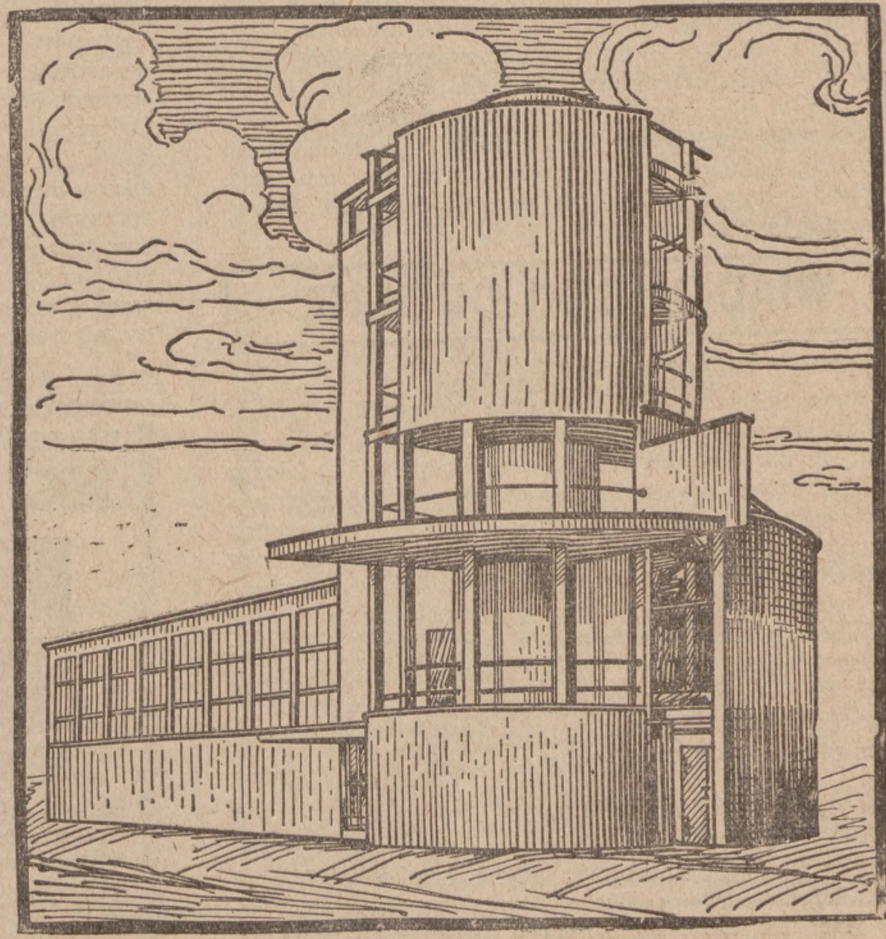
Przemysł cementowy na P. W. K.

Przemysł cementowy, stanowiący bardzo poważną gałąź naszego przemysłu mineralnego, wystąpi na Powszechnej Wystawie Krajowej w całej swej okazałości w grupie Budownictwa i Przemysłu Mineralnego.

Organizację wystawy przemysłu cementowego przejął na siebie całkowicie Związek Polskich Fabryk Portland-Cementu z siedzibą w Warszawie, który wyłonił z siebie zarząd klasy pod przewodnictwem inż. Stanisława Manduka i inż. Kazimierza Tymienieckiego. Szesnaście fabryk zorganizowanych w powyższym Związku reprezentować będzie polską produkcję cementu portlandzkiego na P. W. K.

W bardzo oryginalnym pawilonie, wybudowanym przez wspomniany Związek na terenach zachodnich P. W. K., umieszczone zostaną produkty fabryk cementowych całego kraju o następujących markach: „Bonarka" (fabryka w Krakowie), „Firley" (fabryki w Rejowcu, w Górce pod Trzebinią, Ogrodzieńcu pod Zawierciem i w Wejherowie), „Goleszów" (fabryka w Goleszowie), „Grodziec" (fabryka w Grodźcu Będzińskim), „Klucze" (fabryka w Kluczach, pow. olkuski), „Łazy" (fabryka w Łazach), „Rudniki" (fabryka Rudniki-Będzin), „Szczakowa" (fabryka w Szczakowie), „Wiek" (fabryka w Zawierciu), „Wrzosowa" (fabryka w Częstochowie), „Wysoka" (fabryki w Łazach, Podrosiu i Zdołbunowie).

Wszystkie wyszczególnione wytwórnie cementu portlandzkiego wystąpią w pawilonie zbiorowo. Wystawa przemysłu cementowego obejmie zarówno produkcję cementu miałkiego jak i najrozmaitsze wyroby z niego. Poza eksponatami rozmieszczonemi w pawilonie Związku Polskich Fabryk Portland-Cementu na wolnem polu dokoła pawilonu wystawionych zostanie szereg kiosków, będących równocześnie eksponatami.

Pawilon przemysłu cementowego.

Np. firma „Eternit" buduje kiosk z płytek eternitowych. Wystawę przemysłu cementowego uzupełniać będą również eksponaty o charakterze dekoracyjnym jak: fontanny, figury, ławki i t. p. rozmieszczone na trawnikach dokoła pawilonu.

Eksport dykt do Włoch

Zainteresowanie na rynku włoskim polskiemi dyktami, płytami klejonemi itp. stale wzrasta. W ostatnich czasach zawarty został szereg poważnych transakcyj, które byłyby znaczniejsze, gdyby nie brak podaży ze strony polskiej. Banca Commerciale Italiana zaczęła się interesować polskiemi dyktami; niedawno założone przez nią towarzystwo Azienda Scambi Commerciali już sprowadziło 10 wagonów na próbę z dwóch fabryk polskich i wysyła do Polski swego przedstawiciela celem zawarcia większych transakcyj przeznaczonych głównie dla włoskiego przemysłu lotniczego. Dobrym odbiorcą dla polskich fabryk dykt mogłaby być medjolańska fabryka samolotów Caproni, budująca obecnie samolot przeznaczony dla lotu transatlantyckiego projektowanego przez naszych lotników Kowalczyka i Klisza. Państw. Instytut Eksp. posiada wymiary dykt brzozowych, które dana firma pragnęłaby sprowadzić z Polski.

Import dykt i płyt klejonych do Włoch przedstawia się w ostatnich latach następująco:

		1927	1926	1925
w deskach do 3 warstw		63 139 q	51 087 q	43 791 q
wartość	lir	14 275 972	15 744 749	13 712 407
w deskach powyżej 3 warstw		11 478	11 843	8 383
wartość	lir	2 655 323	3 898 076	2 792 683

Produkcja krajowa dykt i płyt klejonych we Włoszech oszacowana była w 1927 r. na 130 m. kub. dziennie, w końcu 1928 r. powiększyła się przypuszczalnie do 200 m. kub. W ub. roku założone zostało w Medjolanie towarzystwo „Societa Industriale Italo Africana" z kapitałem 15 milj. lir. poparte przez rząd francuski i włoski celem uruchomienia w Kongo fabryki dykt i płyt klejonych z tamtejszego drzewa „okume", należy więc przewidywać, że część zapotrzebowania włoskiego pokryta będzie przez wyroby tego koncernu. Najważniejszymi odbiorcami są firmy meblowe, fabryki wagonów i samolotów.

WIADOMOŚCI DROBNE

ŚWIATOWY EKSPORT CEMENTU.

Komitet ekonomiczny Ligi Narodów postanowił przeprowadzić ankietę w sprawie możliwości zredukowania cła na cement. Punktem wyjścia dla inicjatorów projektu jest fakt, że przemysł cementowy grupuje się w kilku krajach, których produkcja znacznie przekracza zapotrzebowanie rynku wewnętrznego, dzięki czemu eksport obejmuje bardzo poważną część produkcji; z drugiej zaś strony niektóre z krajów importujących, nie posiadających własnego przemysłu, stosują wysokie cła, w rezultacie czego podwyższają zbędnie koszta budowlane u siebie w kraju. Ostatnio Hiszpanja zmieniła w tym właśnie duchu taryfę celną na cement. Gdyby inne kraje poszły za jej przykładem, to eksport głównych ośrodków produkcyjnych nie mógłby się poważnie rozwinąć.

NAJWIĘKSZY DOM ŚWIATA.

W Chicago rozpoczęto roboty przy budowie największego domu świata o 75 piętrach i 880 stopach wysokości. Budynek ten, ochrzczony mianem „Wieży Chicago", zaprojektowany został przez znanego amerykańskiego architekta, Waltera W. Ashlagera. Ogólny koszt budowy wyniesie czterdzieścipięć miljonów dolarów. Aby nabrać pojęcia o prawdziwie amerykańskich rozmiarach tego olbrzymiego drapacza chmur, dość powiedzieć, że będzie on mógł pomieścić mieszkania i biura dla 18.000 osób, a na budowę zużytych będzie 85.000.000 kg. samej tylko stali.

GMACHY MIESZKALNE OD 100 DO 300 PIĘTER.

Do jednego z wybitnych architektów amerykańskich Alfreda C. Bosson'a zwrócono się z zapytaniem, czy możliwem byłoby wystawić budynek na 300 pięter, na co odpowiedział twierdząco. Architekt Bosson dodaje jednak, że takie prawdziwe drapacze chmur byłyby z wielu względów niepraktyczne. W pierwszym więc rzędzie taki wysoki budynek nie rentowałby się tak szybko, jak domy obecnie budowane. Dochodowym mógłby być dom najwyżej na 100 pięter, gdyż przedstawiałby — poza wartością czynszową — poważną wartość reklamową i dostarczałby właścicielowi i lokatorom poważnych dochodów za umieszczane na jego ścianach reklamy świetlne. Z drugiej strony należy wziąć pod uwagę, iż już na wysokości stu pięter odczuwałoby się kołysanie budynku i chyba tylko marynarze, przyzwyczajeni do przebywania na morzu, czuliby się dobrze na wyższych piętrach. Taki dom musiałby być budowany na bardzo silnych fundamentach, sięgających w głąb ziemi na jedną trzecią wysokości domu, co znowu wymagałoby wielkich kosztów i nie rentowałoby się bezpośrednio.

SPRAWA NORMALIZACJI MATERJAŁÓW BUDOWLANYCH.

Polski Komitet Normalizacyjny, w uwzględnieniu zbliżającego się sezonu budowlanego, ześrodkował w ostatnich tygodniach szczególną uwagę na opracowaniu norm dla materjałów budowlanych. Praca ta spoczywa w rękach komisji budowlanej, składającej się z pięciu podkomisyj, a więc: ceramicznej, cementowej, części drzewnych, drzewnej i części metalicznych. Komisja budowlana znajduje się w ścisłym kontakcie z Ministerstwami Robót Publicznych i Spraw Wojskowych, od których otrzymuje odnośne wskazówki. Sprawa normalizacji cegły została już opracowana całkowicie, obecnie zaś opracowują się, przy współudziale Politechniki warszawskiej, normy wytrzymałości, jakim powinna odpowiadać cegła. Bliskie zakończenia są również prace nad normalizacją dachówki, karpiówki i t. p. przyczem określony zostanie dokładny skład chemiczny jak również i cechy zewnętrzne tych produktów ceramicznych. Normalizacji również poddane będą drzwi, okna, oraz inne części drzewne, używane w budownictwie, jak również drzewo tarte i piłowane, oraz stropy drewniane, przyczem wszystkie normy po ich uzgodnieniu zostaną ogłoszone w osobnych zarządzeniach.

Z rynku materjałów budowlanych, metali i wyrobów metalowych.

MATERJAŁY BUDOWLANE.

Poznań, 20. 3. Firma Gustaw Glaetzner, Centrala materjałów budowlanych i dachówek, notuje następujące ceny: Cegły murarskie „iłówki" za tysiąc sztuk 70,00 zł, loco cegielni; cegły murarskie tonówki za tysiąc sztuk 75—85 zł, loco cegielnia; dachówki za tysiąc sztuk 150,— zł loco cegielnia; wapno budowlane za 100 kg. 4,15 dla odsprzedawców, a 4,40 dla konsumentów loco Wapienna lub Piechcin; cement portlandzki franco Poznań przy dostawie waganowej za 100 kg. bez opakowania 9,40 zł. loco cementownia wyłącznie opakowania, osobno za beczkę 3,40 zł, za worek papierowy 0,55 zł. Wszystkie następne ceny rozumieją się loco składnica w Poznaniu: Cement portlandzki za beczkę 180 kg. 22,00 zł; za beczkę 200 kg. 24.00 zł; za worek 50 kg. 6.75 zł; wapno budowlane za 50 kg. 2,60 zł; wapno hydrauliczne za beczkę 150 kg. 12,00 zł; papa dachowa m. kw. nr. 80 — 1,10 zł; nr. 100 — 0,90 zł; nr. 125 — 0,75 zł; nr 150 — 0,65, nr. 200 — 0,50 zł; papa izolacyjna za metr kwadratowy 3,00 zł; za przykrojenie podług miary 10 proc. zwyżki; smoła destylowana za 100 kg. brutto za netto 35,00 zł; lepnik za 100 kg. brutto za netto 34,— zł; trzcina sufitowa w wałkach po 20 Okw. m. z drutem cynkowanym za wałek 4,50 zł; z drutem żarzonym 4,20 zł; przy dostawach całowagonowych ceny odpowiednio zniżone.

Warszawa, 19. 3. Notowania pieców opancerzonych patent „Szrajber" wraz z budową (piec gotowy): typ Nr. 1 wysok. 1,66 metra o powierzchni ogrzew. 4 m. kw., surowy (pod lakier) 210 zł, pokryty grunt emalję 250 zł, pokryty majoliką 285 zł, typ Nr. 8 wysok. 2,30 metra o pow. ogrz. 6,4 m. kw. surowy (pod lakier) 330 zł, pokryty grunt emalją 365 zł, pokryty majoliką 420 zł, typ Nr. 19 (największy) wysok. 2,97 metra o pow. ogrzew. 9,20 m. kw. surowy (pod lakier) 510 zł, pokryty grunt-emalją 605 zł, pokryty majoliką 680 zł. Typy niewymienione (pośrednie) kalkulują się odpowiednio do wymiaru. Ceny powyższe rozumieją się przy normalnych warunkach budowy, o ile zwózka materjałów jest utrudniona (odległość od st. kol. i t. p.) ceny powyższe są odpowiednio wyższe.

Lwów, 19. 3. Średnie ceny targowe ustalone na ostatniem posiedzeniu Komisji Cennikowej dla materjałów ceramicznych w woj. Lwowskim, za 1000 sztuk w zł. Cegła wyrobu ręcznego loco cegielnia w hurcie 85, w detalu 90, koszta dowozu i załadowania od 1000 sztuk wynoszą zł 12,50, o ile oddalenie nie wynosi więcej niż 2 klm. Cegła wyrobu maszynowego w hurcie 84, w detalu 86, — maszynowego loco wagon przy własnym torze cegielni 85, dachówka palona I gat. tłoczona loco fabryka 180, — ciągniona karpiówka I gat. loco fabryka gąsiory loco plac fabryczny za sztukę 0,70. Cegła dęta loco plac fabryczny 115, Dreny loco wagon Lwów i Kołomyja: 4 cm. 70 zł, 5 cm. 80, 6,5 cm. 105, 8 cm 130, 10 cm. 170, 13 cm. 300, 15 cm. 400. Wapno za 10 ton loco stacja nadawcza: budowlane 420, wybierane 440, miał wapienny —, gips budowlany w workach 400—560. Piasek biały czysty loco wagon 3,70, szuter drobno tłuczony 5—6 cm. loco szutrowisko 7, szuter grubo tłuczony od 16 cm. i wyżej 6 zł za 1 m^3.

ZWYŻKA CEN CEMENTU.

Z dniem 10 bm. syndykat cementowy podwyższył ceny cementu o 45 groszy na 100 kg., t. j. do 9,30 zł za 100 kg. franco wagon Warszawa. Cena więc beczki 200 kg. w Warszawie wyniesie 9,30 plus 9,30 plus opakowanie 3,80, plus stemple 25 groszy razem 22,65 zł, doliczając do tego 1 zł zwózkę na skład i zarobek hurtownika, oraz podatek obrotowy dojdziemy do ceny 26,30 zł loco budowa, a o kilkadziesiąt groszy mniej loco skład.

METALE I WYROBY METALOWE.

Warszawa, 19. 3. Dom Handlowy A. Gepner, Grzybowska 27 w Warszawie, notuje następujące ceny za 1 wkg.: cyna Banka w blokach zł 11,50, ołów hutniczy zł 1,15, cynk hutniczy zł 1,40, antymon zł 2,25, aluminjum zł 4,40, blacha cynkowa — cena zasadnicza 1,68, blacha miedziana 4,80, blacha mosiężna 3,80—4,80.

Katowice, 19. 3. Surówka odlewnicza Huty Pokoju Nr. 1 (Friedenshütte P. G. Š.), oraz Górnośląskich Zjednoczonych Hut Królewskiej i Laury — reprezentacja Towarzystwa dla Sprzedaży Surówki Żelaznej, Sp. z ogr. odp. w Warszawie, Sienna 11, cena za tonę 210 zł loco stacja wysyłająca.

Bydgoszcz, 19. 3. Ceny hurtowe loco Bydgoszcz. Rury cementowe, okrągłe o przekroju 100 mm. zł 2,50, — 125 mm. zł 2,75, 150 mm. 4,00, 200 mm. zł 5,25, 250 mm. 5,50, 330 mm. zł 7,00, 350 mm. 8,50, 400 mm. zł 10, 500 mm. zł 13,75, 600 mm. zł 18,25, 700 mm. zł 22,50, 800 mm. zł 26,50, 900 mm. zł 31, 1000 mm. 36. Tendencja spokojna.

Berlin, 19. 3. Metale Urz. Ceny w R. M. za 100 kg. Miedź elektrolityczna, dostawa cif Hamburg, Brema lub Rotterdam 208¾, Oryginalne Aluminjum hutnicze 98—99 proc. w blokach 190, d. t. o. w sztabach walcowanych i ciągnionych 194, Nikiel czysty 98—99 proc. 350, Antymon regulus 80—85, Srebro w sztabach ca 900 77¼—79 za kg. Złoto (w wolnych obrotach) 2,80—2,82 za gram. Platyna (w wolnych obrotach) 8—10 za gram.

ZŁOTY W DNIU 19 MARCA 1929 ROKU.

Gdańsk przekaz 57,67—57,81, gotówka 57,70—57,84, Berlin przekaz na Warszawę 47,15—47,35. przekaz na Katowice 47,15,—47,35, przekaz na Poznań 47,15—47,35, gotówka grube 46,975—47,375, Zurych przekaz 58,30, Londyn przekaz 43,28, N. Jork przekaz 11,25, Bukareszt przekaz 1862, Budapeszt, gotówka 64,10—64,40, Praga przekaz 378,00, Medjolan przekaz 214,50, Wiedeń przekaz 79,62—79,90, Ryga przekaz 58,65.

Zapytania w sprawie krajow. źródeł dostawczych.

Pośrednictwa między jedną a drugą stroną podejmujemy bezinteresownie. Jedynie na koszty utrzymania specjalnego biura dla tych spraw i pokrycia bardzo licznej codziennej korespodencji należy zapłacić za każde ogłoszone zapytanie 2.— zł., które to zapytanie będzie następnie ogłaszane aż do wpłynięcia oferty. Firmy zaś, zgłaszające się na zapytania, wpłacają na każde zapytanie 1.— zł Firmy zagraniczne płacą za każdą informację 2 fr. szwajc., z Niemiec 2.— RM. — Firmy, mogące dastarczyć jakiekolwiek objekty zgłoszone do naszego działu informacyjnego, zechcą jaknajwięcej z tego działu korzystać, gdyż mamy liczne potwierdzenia, że przez nasz dział informacyjny doszły już do skutku niejedne poważne transakcje. **Zaznaczamy jeszcze jaknajwyraźniej, że odpowiedzi dajemy jak i zapytania przyjmujemy jedynie od stałych abonentów pisma.**

UPRASZA SIĘ O PODANIE ADRESU:

Nr. 4361. firmy, dostarczającej pastę do srebrzenia na zimno przez nacieranie metalu cynkowego i cynowego.

Nr. 4474. firmy krajowej, wyrabiającej wiertarki kołodziejskie do piastów (Nabenbohrmasch.).

Nr. 4483. fabryki, wyrabiającej tarcze zegarowe (Zifferblatt) do hektaromierzy.

Nr. 4503. krajowej fabryki, dostarczającej klucze do zamków do szaf i szuflad.

Nr. 4519. fabryki krajowej, wyrabiającej plomby ołowiane z drutem.

Nr. 4529. firmy, dostarcz. koneweczki „Frenkla".

Nr. 4580. Firmy, dostarczającej bednarki zimno walcowane z jednej strony karbowane (nacinane w dowolnych wzorach), grubość około 1,3 do 1,5 mm., szerokość 33 mm.

Nr. 4622. firmy, dostarczającej lżejsze pługi motorowe na teren górzysty możliwie z napędem ropnym.

Nr. 4629. fabryki, dostarczającej ośrubowania z blachy bielonej dla opakowań blaszanych (Verschraubungen aus Weisbl. für Blechembalagen).

Nr. 4679. firmy, dostarczającej maszyny masarskie oraz wyroby kloców masarskich.

Nr. 4680. firmy, która reperuje, odnawia, sprzedaje hurtownie używane maszyny do szycia „Singera".

Nr. 4682. firmy, wyrabiającej pluskiewki (wkładki w słupy cementowe parkanowe do przymocowania siatki drucianej).

Nr. 4696. fabryki lub hurtowni, mogącej dostarczyć pierścienie samosmarujące (Schmierringe).

Nr. 4699. firmy, wyrabiającej blachę cynkową falistą.

Nr. 4701. fabryki, wyrabiającej figury gipsowe.

Nr. 4702. firmy, dostarczającej młotki pneumatyczne lub sprężynowe do klepania blachy szwejsowanej od pasa.

Nr. 4703. firmy, dostarczającej noże do krajania drutu ½ cm. i bednarki.

Nr. 4704. firmy, dostarczającej prasy frykcyjne (śruba 120 m/m).

Nr. 4705. fabryki, wyrabiającej listewki i inne przybory do okien wystawowych.

Nr. 4706. fabryki, wyrabiającej surowe klucze do zamków do drzwi i szuflad.

Nr. 4707. firmy, dostarczającej toczaki (kamienie) do ostrzenia noży od żniwiarek.

Nr. 4709. firmy, dostarczającej blaszane formy do fabrykacji rur cementowych.

Nr. 4710. firmy krajowej lub zagranicznej, dostarczającej aparaty do wytwarzania olejków eterycznych z kosodrzewiny i t. d.

Nr. 4711. firmy krajowej lub zagranicznej, dostarczającej kompletne urządzenia do wyrobu celulozy.

Nr. 4715. firmy, wyrabiającej gaz acetylenowy.

UPRASZA SIĘ O PODANIE:

Nr. 4694. która z fabryk drobnych artykułów metalowych sztancowanych wytwarza lub dostarcza z blachy syreny, świstawki i t. p. artykuły, jako części składowe do fabrykacji artykułów karnawałowych. (Wzór można zobaczyć w Administr. naszego pisma).

PRZETARGI ◆ SUBMISJE ◆ LICYTACJE

PRZETARG

Komitet Budowy Mostu Drogowego na Wiśle na Toruniu ogłasza przetarg publiczny na:

przerobienie, zmontowanie i pomalowanie trzech przęseł żelaznych

o rozpiętościach podporowych po 78,00 mtr. każde, wadze około 800 ton każde, pasach równoległych wysokości kraty 10 mtr. Przedsiębiorca obowiązany będzie przystąpić do robót niezwłocznie po podpisaniu umowy i wykonywać je w taki sposób, by w ciągu 1929 roku do dnia 31-go grudnia były zmontowane trzy przęsła mostowe, przyczem malowanie przęseł przedsiębiorca wykona wiosną 1930 r.

Szczegółowe warunki techniczne, rysunki ustrojów niosących, oraz przeróbki przęseł wraz z bruljonem umowy rozpatrywać można w Kierownictwie Budowy Mostu w Toruniu, Piekary 35, II piętro w dnie powszednie od godziny 11 do godziny 13-tej, gdzie również można otrzymać warunki techniczne, wzór umowy i potrzebne rysunki za opłatą 25 zł.

Oferenci winni złożyć przy ofercie pokwitowanie złożenia wadjum przetargowego w wysokości 5 proc. oferowanej sumy do Kasy Skarbowej w Toruniu, lub w miejscu zamieszkania.

W wypadku niezłożenia wadjum w gotowiźnie, ostatnie może być zamienione na papiery wartościowe zgodnie z okólnikiem Ministerstwa Skarbu L. DOP/5284/III z dnia 10 września 1927 r. i obwieszczenia Ministra Skarbu z dnia 19 stycznia 1928 r. w „Monitorze Polskim" nr. 22 z dnia 27. 1. 1928 r.

Oferty bez wadjum nie będą rozpatrywane.

Oferty w zapieczętowanych lakową pieczęcią kopertach z napisem: „Oferta na montaż 3 przęseł mostu drogowego na Wiśle w Toruniu" należy wnosić do Komitetu Budowy Mostu, Toruń, ul. Piekary 35 do dnia 27 marca br. do godziny 13-tej, w którym to dniu nastąpi otwarcie ofert o godzinie 14-tej.

Komitet Budowy Mostu zastrzega sobie prawo wyboru oferenta niezależnie od zaoferowanej najniższej ceny, uwzględniając techniczne przygotowania oferenta do wykonania roboty, będącej przedmiotem przetargu.

Szczegółowe ogłoszenia o przetargu znajdują się:

1. w „Monitorze Polskim" z dnia 11. 3. r. b., nr. 58,
2. w „Pomorskim Dzienniku Wojewódzkim" z dnia 15 marca 1929 r. nr. 11,
3. w Czasopiśmie Technicznem.

7160

Przewodniczący Komitetu Budowy Mostu Drogowego na Wiśle w Toruniu:
(—) Inż. K. Maćkowski.

Zarząd Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu wyda w drodze przetargu publicznego

1. roboty stolarskie,
2. roboty ślusarskie,
3. roboty instalacyjne dotyczące elektrycznego oświetlenia przy budowie Uzdrowiska w Inowrocławiu.

Oferty należy składać do dnia 28 marca 1929 r., w Ubezpieczalni Krajowej w Poznaniu, ul. Mickiewicza 2, pokój 10.

Mleczarnia Spółdzielcza w Skokach ogłasza

KONKURS

na budowę mleczarni spółdzielczej w stanie surowym wedle rysunków, które znajdują się w Rolniku w Skokach do przeglądu zainteresowanych.

Równocześnie uprasza się o złożenie oferty na kompletne urządzenie wewnętrzne mleczarni ca 2000 litr. (przeróbki). Oferty należy oddać do dnia 15 kwietnia 1929 pod adresem: „Rolnik", Sp. z ogr. odp. Skoki.

Dyrekcja Kolei Państwowych w Warszawie ogłasza publiczny przetarg pisemny na wykonanie robót II-ej serji przy budowie przyczółków i fundamentów pod kolumny dla wiaduktu na ul. Piłsudskiego w Sosnowcu.

Oferty tylko na całość robót należy składać do godziny 15-tej dnia 4 kwietnia 1929 r., do skrzynki, znajdującej się w korytarzu biura Wydziału Zasobów D. K. P. w Warszawie, Aleja Jerozolimska Nr. 1-3.

Dnia 28 marca 1929 r. o godz. 12-ej w południe w lokalu Nadleśnictwa Suchedniów (st. kol. Suchedniów na linji Dęblin-Strzemieszyce) odbędzie się konkurs ofertowy na wydzierżawienie na minimum 3-letni okres czasu kamieniołomów piaskowca białego i czerwonego, położonych na terenie Nadleśnictwa Suchedniów.

Oferty w zapieczętowanych kopertach z napisem „Oferta na konkurs w dn. 28. 3. 1929 r." składać należy w kancelarji Nadleśnictwa Suchedniów do godz. 12-ej w południ. dn. 28. 3. 1929 r.

Bliższe warunki dzierżawy i projekt umowy jaką winien będzie zawrzeć oferent, są do przejrzenia w Nadleśnictwie Suchedniów i Dyrekcji Lasów Państwowych w Radomiu.

PRZETARG PUBLICZNY

na budowę Aresztów w Drohiczynie Poleskim i Stolinie ogłasza Poleska Dyrekcja Robót Publicznych w Brześciu n-B. na dzień 3-go kwietnia 1929 r. o godz. 12-ej.

Ślepe kosztorysy wydaje się lub wysyła się pocztą na żądanie.

Szczegóły ogłoszono w „Monitorze Polskim" Nr. 64 z dnia 18. 3. 1929 r.

Poleska Dyrekcja Robót Publicznych.

OGŁOSZENIE

W dniu 26 kwietnia 1929 r. o godz. 9 rano na stacji kolejki wąskotorowej Rypin-Skrwilno w Rypinie i koło magazynu kolejkowego w łaźni dezynfekcyjnej w Rypinie, odbędzie się licytacja publiczna na tabor kolejkowy, narzędzia kowalskie i materjały a mianowicie: 1 parowóz, 20 wózków 4-osiowych, 4 wózki robocze, 1 drezyna, 1 wóz osobowy (rozpiętość toru 600 mm), narzędzia kowalskie, żelazo, stal, drzewo i t. p. — Cena wywoławcza wszystkich objektów wynosi 14.000 zł, jednak licytacja odbywać się będzie na poszczególne objekty, które nabywać będzie można osobno. — Licytantów obowiązuje złożenie kaucji w wysokości 10% ceny wywoławczej na poszczególne przedmioty. — Wydział Powiatowy w Rypinie zastrzega sobie możność sprzedania powyższych objektów z wolnej ręki. — Informacje w Kierownictwie Budowy Kolejki, Starostwo, pokój nr. 27. 7175

Przewodniczący Wydziału Powiatowego w Rypinie

(—) W. Malanowski, Starosta.

Zawiadomienie o przetargu

na części żelazne do rzędów i uprzęży

Zawiadamia się, że przetarg na dostawę części żelaznych do rzędów i uprzęży ogłoszony został przez Departament Intendentury M. S. Wojsk. w „Monitorze Polskim" nr. 58 z dnia 11. 3. 1929 r. i w „Polsce Zbrojnej" nr. 67 z dnia 9. 3. 1929 r.

Departament Intendentury M. S. Wojsk.

L. dz. 7297/Tab. Z.

7159

Wskazówki
dla lepszej sprawności w obsłudze naszych Szan. Abonentów

W firmie naszej wydawniczej skupia się **6 wydawnictw fachowych**. Prócz tego wydajemy **7 różnych specjalnych Kalendarzy Fachowych.** Codziennie setki nadchodzi przekazów za abonament, ogłoszenia, Kalendarze, książki fachowe i t. d. Obsługujemy razem jakie 22.000 abonentów, przy licznym więc personelu nieuniknioną jest rzeczą, że zajść mogą pomyłki i dyferencje mylnego zapisywania tych gotówek.

Ażeby te niedomagania usunąć i Szan. Interesentów naszych jaknajsprawniej obsłużyć, jest konieczną potrzebą, by przy każdej wysyłce gotówkowej wyraźnie podanem było — możliwie na tym samym czeku na odwrotnej stronie — na co dana gotówka ma być zużyta; np. 27,10 zł, 18,— zł za zaległy abonament, 9,10 zł za wysłać się mający Kalendarz Fachowy.

Codziennie wysyłamy zaproszenia na zamówienie Kalendarza. Abonent przekazuje daną gotówkę, nic nie dopisując, a w biurze zapisują kwotę tę za abonament zaległy, nie wiedząc, że przeznaczona jest jedynie na wysłać się mający Kalendarz Fachowy.

Dla lepszej więc sprawności upraszamy wszystkich Szan. Interesentów naszych, ażeby zawsze zaraz na czeku podali jak dana suma ma być rozdzielona, wzgl. na co jest przeznaczona.

Przy takiem traktowaniu sprawy oddział nasz buchalteryjny, w którym pracuje około 35 sił biurowych, będzie znacznie lepiej funkcjonował i omyłki prawie będą wykluczone.

Prosimy uprzejmie również o łaskawe wyraźne pismo i dokładne podanie miejscowości i urzędu pocztowego, co już jest wprost koniecznem, gdy chodzi o dalekie kresy.

ADMINISTRACJA TOW. WYD. „KUPIEC"
Poznań, ul. Wielka 10.

„R. Met."

WARUNKI DLA INSERENTÓW I ABONENTÓW:

CENY OGŁOSZEŃ: 1/1 str. 130 zł, 1/2 str. 75 zł, 1/4 str. 45 zł, 1/8 str. 25 zł, 1/16 str. 15 zł. Na I. str. okładki 100%, na II. i IV. str. 50%, na III str. 30% dopłaty. — Artykuły opisowe z dopłatą 100%. — Dostarczenie kliszy autotypij z wyraźnych fotografij po 14 groszy za cm². W Gdańsku obowiązują powyższe ceny w guldenach. Ogłoszenia z zagranicy oblicza się w markach niemieckich. W wydaniach specjalnych obowiązuje taryfa inna. Miejscem wykonania zleceń i zapłaty jest Poznań; w kwestjach spornych miarodajny jest Sąd Powiatowy (Okręgowy) w Poznaniu. Na wypadek skargi sądowej, nadzoru sądowego lub konkursu przyznane rabaty upadają. Konto czekowe P. K. O. w Poznaniu Nr. 202-796.

Redaktor naczelny przyjmuje od 12—13 z wyjątkiem soboty.